

Hoofdstuk 4
Overzicht van de rechtspraak (2014- mei 2015)

In dit hoofdstuk vindt u een overzicht van de relevante rechtspraak uit 2014 en 2015 (tot en met mei 2015) in dossiers van mensenhandel en mensensmokkel.[391] Dit jaar is het overzicht gebaseerd op dossiers waarin Myria zich burgerlijke partij stelde en op de beslissingen die het ontving van de gespecialiseerde opvangcentra voor slachtoffers. Eén beslissing komt van een organisatie die werkt met werknemers zonder papieren.

Myria heeft kennis genomen van 58 uitspraken van gerechtelijke overheden, waaronder twee van het Hof van Cassatie. We gaan ook dieper in op een beslissing van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen die een slachtoffer van mensenhandel het statuut van vluchteling heeft toegekend.

Hieronder overloopt Myria de 43 interessantste beslissingen[392] in 35 zaken in verschillende rechtsgebieden van het land:

- 10 beslissingen betreffen zaken van **seksuele uitbuiting.** Het gaat om uitspraken van de hoven van beroep van Antwerpen (Antwerpen), Brussel (Franstalige en Nederlandstalig), Oost-Vlaanderen (Gent), West-Vlaanderen (Ieper) en Luik (Luik).

  Op vlak van seksuele uitbuiting gaat het bij verschillende beslissingen om jonge, soms minderjarige meisjes, die zich in een sociaal zeer precaire situatie bevinden. Ook een aantal Belgische jonge vrouwen zijn erkend als slachtoffer van mensenhandel. In verschillende gevallen worden vennootschappen veroordeeld, rechtspersonen dus die zijn opgericht om uitbuiting te verdoezelen. In één geval ging het om een polycriminele dadergroep die werd vervolgd voor zowel feiten van seksuele uitbuiting als van dwang om een misdrijf te plegen.

- Bij 18 uitspraken in 15 zaken ging het om zaken van **economische uitbuiting**. De beslissingen hadden betrekking op heel diverse sectoren en zijn daarom onderverdeeld per activiteitensector (bouw/renovatie, land-/tuinbouw, carwash, maneges, exotische winkels, drukkerij, slagerij, huishoudelijk werk en voetbal). Voor het eerst heeft Myria kennis genomen van een geval van uitbuiting in een drukkerij en het was ook jaren geleden dat het nog te maken had met beslissingen in de voetbalwereld. Hier ging het om uitspraken van de hoven van beroep van Antwerpen (afdelingen Mechelen, Turnhout), Brussel (Brussel Franstalig, Waals-Brabant), Oost-Vlaanderen (Gent), West-Vlaanderen (Kortrijk), Luik (Luik) en Bergen (afdeling Charleroi).

  Inzake economische uitbuiting stellen we, zoals de afgelopen jaren, vaak frauduleuze constructies vast om uitbuiting te verdoezelen: meervoudige onderaanneming, fraude via detachering van werknemers of schijnzelfstandigen. Soms is er sprake van huisjesmelkerij, gekoppeld aan economische uitbuiting. Opvallend was het geval van een werknemer die het slachtoffer was van een arbeidsongeval en waaraan de werkgever totaal geen aandacht had geschonken. De rechtbank beschouwde dat als doorslaggevend om te besluiten dat het om werkomstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid ging. In een arrest heeft het Hof van Cassatie ook uitspraak gedaan in een zaak van rekrutering. Dat begrip moet in een normale betekenis worden begrepen, waarbij geen enkel actief optreden van de werkgever nodig is.

- de Nederlandstalige correctionele rechtbank van Brussel heeft een uitspraak gedaan in een zaak van **uitbuiting van bedelarij** van volwassenen met een handicap.

- 14 uitspraken in 9 zaken hadden betrekking op zaken van **mensensmokkel.** Het ging hier om beslissingen van de hoven van beroep van Antwerpen, Brussel en Gent. Aangezien er in het vorige verslag geen overzicht van de rechtspraak aan bod is gekomen, wordt ook een aantal beslissingen van vóór 2014 behandeld.

Bij mensensmokkel zijn meestal goed gestructureerde organisaties aan het werk waarin verschillende nationaliteiten samenwerken. Ook schijnhuwelijken worden in dit verband gebruikt.

391 Een aantal beslissingen uit de rechtspraak van begin 2014 komt ook in het vorige verslag aan bod (zie Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, pp. 105 en volgende).

392 Een beslissing is volgens ons interessant wanneer die ons op juridisch vlak, of wat de feiten betreft relevant lijkt. Die beslissingen worden gepubliceerd op de website van het Federaal Migratiecentrum: www.myria.be.

1. MENSENHANDEL

1.1. | Seksuele uitbuiting

Grootschalige seksuele uitbuiting door Hongaarse daderbende[393]

In een **vonnis van 21 augustus 2014**[394], veroordeelde de **correctionele rechtbank van Gent** een Hongaarse pooierbende voor mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting, onder meer ten aanzien van een minderjarige, uitbuiting van de prostitutie, het vormen van een criminele organisatie en witwassen.

De bende was eind 2012, begin 2013 actief in de Gentse prostitutiebuurt. De zaak kwam aan het rollen naar aanleiding van een vraag van de politie van Amsterdam over de gedwongen prostitutie van een Hongaarse vrouw in Gent, van wie de familie werd bedreigd. Het verdere onderzoek gebeurde via telefoontap en observaties. Het onderzoek werd geïnternationaliseerd, naar Nederland en Hongarije. De beklaagden ronselden jonge Hongaarse meisjes, op zoek naar werk voor een beter leven, waarbij ze het voorstel kregen om in België in de prostitutie te komen werken, in een bikini in een bar, waarbij ze 1.000 euro per dag zouden verdienen en goed behandeld zouden worden. Het ging voornamelijk om kwetsbare meisjes uit instellingen, alleenstaande moeders of meisjes die zich al voor hun vriend (pooier) prostitueerden.

Eens de vrouwen in Gent aankwamen, werden ze ondergebracht in een lowbudgethotel. Vervolgens werden ze gedwongen zich te prostitueren in een vitrinebar. Ze werden verplicht 500 à 800 euro per dag te verdienen en moesten op seksueel gebied alles toelaten, inclusief betrekkingen zonder condoom. Brachten ze te weinig geld op of deden ze niet wat hen gevraagd werd, dan werden ze verkracht en/of geslagen. De meisjes werkten 12 uur per dag, soms 6 tot 7 dagen op 7. Ze kregen ook drugs om optimaal te presteren.

Om geen argwaan te wekken bij de familieleden van de meisjes, maakten de beklaagden geregeld kleine bedragen over aan de familie van de meisjes in Hongarije. De meisjes moesten de helft van hun verdiensten afstaan. Daarnaast moesten ze zelf instaan voor de betaling van de vitrine, de aankoop van de condooms en het betalen van hun hotelkosten. Zij hielden nauwelijks iets over. Het weinige geld dat de meisjes zelf overhielden, maakten ze meestal over aan hun familie of hun vriend, vaak hun (sub)pooier. Een van de slachtoffers werd zwanger van een tweeling en hoewel ze de kinderen wilde houden, werd ze gedwongen een abortus te ondergaan. Vier dagen na die ingreep moest ze al opnieuw aan het werk gaan in de vitrinebar.

Er werd ook een minderjarige tewerkgesteld, zij het maar voor één nacht. Een van de beklaagden zei daarvan niet op de hoogte te zijn geweest en zou haar, zodra hij hoorde dat ze minderjarig was, teruggebracht hebben naar Charleroi. Uit telefoongesprekken zou blijken dat er af en toe ook nog andere minderjarige slachtoffers waren.

Het ging om een zeer goed gestructureerd netwerk, waarbij de enige bekommernis was om maximale winst te maken. De organisatie werkte internationaal en stelde ook meisjes te werk in Duitsland, Nederland en Zwitserland. In België stelden de hoofdbeklaagden steeds een tiental Hongaarse vrouwen te werk in de prostitutie. Daarnaast namen ze een paar Hongaarse mannen in dienst, die werkten als toezichter, bodyguard, chauffeur of geldkoerier. Er werden ook pooiers met Hongaarse meisjes naar Gent gehaald om hen daar tewerk te stellen. Twee oudere Hongaarse dames werden ingezet als *madame de compagnie*. Die brachten eten en condooms mee voor de Hongaarse meisjes, zamelden hun inkomsten in en leverden hen drugs. Ze schuwden daarbij het geweld niet.

Bijna alle mannen in het dossier waren werkloos en leefden van een vervangingsuitkering in hun thuisland. Toch beschikten ze daar over dure wagens en/of chique villa's. Uit diverse gesprekken van de telefoontap bleek dat de beklaagden een gemiddelde maandomzet van 18.250 euro maakten.

In het lijvige vonnis gaat de rechter dieper in op de vernieuwde definitie van mensenhandel die de wetgever in 2013 invoerde. Hij stelde dat sinds 2 augustus 2013 ook "het nemen van de controle" tot het misdrijf mensenhandel behoort. De omschrijving moet elke vorm van druk of macht dekken: houding, roepen, schijnverliefdheid of schijnhuwelijk, afzondering van slachtoffers. Ook elke vorm van seksuele uitbuiting kan bestraft worden als mensenhandel. In deze zaak wisten de meisjes dan wel dat ze naar hier kwamen om in de prostitutie te werken, maar ze waren misleid over de werkomstandigheden en de verdiensten. In werkelijkheid werden ze uitgebuit in louche vitrinebars. Om te vermijden dat ze de prostitutie zouden verlaten, gebruikten de beklaagden allerlei vormen van dwang en bedreiging. De rechtbank twijfelde

393 Zie ook deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.1.1. en deel 1, hoofdstuk 2, punt 1.1. .
394 Corr. Gent, afdeling Gent, 19de k., 21 augustus 2014 (definitief).

er dan ook niet aan dat er in deze zaak sprake was van mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting.

De rechter sprak gevangenisstraffen uit van één tot vijf jaar en legde geldboetes op tussen 120.000 en 240.000 euro. De rechtbank sprak ook bijzondere verbeurdverklaringen uit tussen 8.000 en 60.000 euro, voor een totaal van 405.980 euro. Aan Myria, dat zich burgerlijke partij stelde, kende de rechter een schadevergoeding van 2.500 euro toe.

Massagesalons

Verschillende zaken waarin Myria zich burgerlijke partij stelde, hebben betrekking op seksuele uitbuiting in massagesalons.

Op **12 maart 2014 sprak het hof van beroep van Brussel**[395] zich uit in een zaak waarin de correctionele rechtbank van Leuven in 2012[396] de beklaagden vrijsprak voor mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting, maar de meeste beklaagden wel veroordeelde voor mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. In eerste aanleg stelde de rechtbank dat niet kon worden vastgesteld dat de meisjes voorgelogen waren over de activiteiten die zij in België zouden uitvoeren en dat ze uitgebuit waren. Naast Myria, stelden ook PAG-ASA en twee slachtoffers zich burgerlijke partij.

Vanuit Thailand kwamen de meisjes op georganiseerde wijze naar België. Sommige meisjes waren in Thailand al actief in het prostitutiemilieu. Een van de beklaagden zorgde voor de tickets en de visa. Een tweede beklaagde was een tussenpersoon die de meisjes in België in een bar of massagesalon kon laten tewerkstellen. De andere beklaagden waren uitbaters van een bar of massagesalon. Een van hen schreef verschillende malen een deel van de inkomsten uit de prostitutie over naar Thailand, al dan niet in opdracht van de meisjes. In België ontvingen ze de helft van hun inkomsten. Met een deel daarvan betaalden ze hun overbrenging uit Thailand terug. Ze waren zelf in het bezit van hun identiteitspapieren en andere documenten. Uit het dossier bleek dat ze de nodige bewegingsvrijheid hadden, en dat hun tewerkstelling in België rendabel was.

Het hof van beroep besliste echter anders en gaf daarbij een ruimere interpretatie aan de tenlastelegging mensenhandel dan de correctionele rechter. Het hof stelde dat de meisjes vanuit Thailand werden overbracht naar België met als doel de slachtoffers seksueel uit te buiten. Het benadrukte daarbij dat de toestemming van de slachtoffers met de voorgenomen of daadwerkelijke uitbuiting van geen belang was, zodat de mogelijke instemming van het slachtoffer met zijn uitbuiting het strafrechtelijk karakter van de mensenhandel niet wegneemt. Het hof sprak evenwel een strafvermindering uit omdat de grenzen inzake redelijke termijnen waren overschreden. Er werden gevangenisstraffen uitgesproken van zes tot achttien maanden, en geldboetes tussen 2.750 en 5.500 euro.

Op **23 maart 2015** veroordeelde de **correctionele rechtbank van Ieper**[397] drie beklaagden, waarvan één vennootschap onder meer voor mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting, mensensmokkel en diverse inbreuken op het Sociaal Strafwetboek.

De beklaagden baatten een Thaïs massagesalon uit, waar meisjes van vreemde origine, in irregulier verblijf, in bedenkelijke omstandigheden werden tewerkgesteld. De prostituees werden door de beklaagden actief gerekruteerd, gehuisvest en opgevangen. Ze werden zwaar onderbetaald, huisden in trieste omstandigheden en konden op geen enkele vorm van sociale bescherming rekenen. De helft van wat ze verdienden moesten ze afgeven en daar bovenop moesten ze nog diverse vergoedingen betalen. De rechtbank oordeelde dat de dames – gezien hun precaire verblijfssituatie – weinig andere keuze hadden dan in deze arbeidsomstandigheden te werken.

De beklaagden werden in 2011 al eens veroordeeld voor gelijkaardige feiten. Bijgevolg legde de rechter hen een effectieve gevangenisstraf op van respectievelijk dertig maanden en vier jaar en een geldboete van 18.000 euro (6.000 per slachtoffer). Ook de vennootschap, waarvan de twee andere beklaagden als lasthebber optraden, werd veroordeeld tot een geldboete van 18.000 euro. De rechtbank legde voor de eerste en tweede beklaagde ook een bijzondere verbeurdverklaring op van respectievelijk 3.750 en 12.000 euro. Myria, dat zich burgerlijke partij stelde, kreeg een schadevergoeding van 2.500 euro.

In een **vonnis van 31 maart 2015**[398], veroordeelde **de correctionele rechtbank van Antwerpen** een Thaise vrouw, uitbaatster van een massagesalon, voor seksuele uitbuiting van een aantal van haar landgenotes. Tijdens verschillende controles door de sociale inspectie werden er Thaise dames aangetroffen die daar werkten zonder geldige documenten. Hoewel ze aanvankelijk verklaarden

395 Brussel, 12 maart 2014, 13de k (beroep in Cassatie).
396 Corr. Leuven, 23 oktober 2012 (beschikbaar op www.myria.be). Zie ook: Jaarverslag Mensenhandel en –smokkel, *Bouwen aan vertrouwen*, pp. 71-72 (Thais Massagesalon).
397 Corr. West-Vlaanderen, afdeling Ieper, 23 maart 2015, 17de k. (definitief).
398 Corr. Antwerpen, afdeling Antwerpen, 31 maart 2015, AC 4de k. (definitief).

op eigen initiatief naar België te zijn gekomen en er vrijwillig te werken in het massagesalon, kwamen tijdens een tweede verhoor van een van de slachtoffers andere feiten aan het licht. Zo verklaarde een van de slachtoffers via een mensenhandelaar naar België te zijn gesmokkeld voor 15.000 euro. Om haar schuld af te lossen werkte ze in het massagesalon. Eens ze daar werkte, kreeg ze te horen dat haar schulden tot 30.000 euro waren opgelopen. De massages gingen gepaard met seksuele betrekkingen. De helft van de inkomsten daaruit moest ze afstaan aan de beklaagde. Eens haar initiële schulden waren ingelost, stelde de uitbaatster voor dat ze een legaal verblijf zou regelen voor het slachtoffer, als ze hiervoor nog eens 10.000 euro extra betaalde.

De rechtbank oordeelde dat de beklaagde een huis van ontucht of prostitutie uitbaatte en daarbij misbruik maakte van de precaire administratieve toestand van de slachtoffers die irregulier in het land verbleven. De rechtbank stelt dat het bewezen is dat de beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan mensenhandel met de verzwarende omstandigheid dat van deze activiteit een gewoonte werd gemaakt.

De rechtbank legde een gevangenisstraf op van twee jaar met uitstel en een geldboete van 3.000 euro. Myria, dat zich burgerlijke partij stelde in deze zaak, kreeg een symbolische schadevergoeding van één euro toegekend.

Schijnhuwelijken

In een **vonnis van 17 oktober 2014**[399] veroordeelde de **Nederlandstalige correctionele rechtbank van Brussel** een Albanese pooier voor onder meer mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting en witwassen. De beklaagde gebruikte listige kunstgrepen om een van de slachtoffers aan te werven en als prostituee in België aan het werk te zetten. Zo organiseerde hij een schijnhuwelijk tussen het slachtoffer en een Belgische onderdaan waardoor de verblijfssituatie van het slachtoffer volledig afhankelijk werd gemaakt van het doen slagen van het georganiseerde schijnhuwelijk. Een van de slachtoffers werkte onder meer als prostituee in de Aarschotstraat in Brussel, later in een Oostendse bar en vervolgens in Gent. Het slachtoffer werd overgebracht naar een gespecialiseerd opvangcentrum voor slachtoffers mensenhandel maar wilde niet in het slachtofferstatuut stappen. Zij had schrik om verdere verklaringen af te leggen omwille van haar kind en haar familie.

De rechtbank veroordeelde de beklaagde tot een gevangenisstraf van vier jaar, met uitstel en een geldboete van 2.750 euro. De rechter legde ook een verbeurdverklaring op van 60.000 euro. Myria, dat zich burgerlijke partij stelde in deze zaak, kreeg een symbolische schadevergoeding van één euro.

Loverboys

Een beslissing van de **Franstalige correctionele rechtbank van Brussel op 23 september 2014**[400] betreft een Albanese loverboy[401]. De beklaagde werd veroordeeld voor mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting. Hij heeft twee jonge vrouwen verleid (hij beweerde op hen verliefd te zijn) om ze vervolgens te dwingen zich te prostitueren. Hij had ze gerekruteerd en verleid in Albanië om ze te exploiteren in de prostitutie in Brussel. De rechtbank onderstreepte dat "de manier van verleiden en de belofte op een geruststellend leven als koppel de uitvoering zijn van de in de tenlastelegging bedoelde frauduleuze handelingen, ook al waren die onrechtstreeks".

Geldtransport

In een beslissing van **7 mei 2014** veroordeelde de **Franstalige correctionele rechtbank van Brussel**[402] een beklaagde, die het transport van goederen, personen en geld tussen België en Bulgarije uitvoerde in opdracht van het prostitutiemilieu, voor mensenhandel en voor witwassen van een totaalbedrag van 66.270 euro. Uit het dossier (en meer bepaald uit het lokaliseren van telefoongesprekken) bleek dat de beklaagde in nauw contact stond met het prostitutiemilieu in Brussel en Antwerpen. Hij dook ook als contactpersoon op in verschillende dossiers die in België geopend zijn in het kader van mensenhandel. Uit de samenwerking met Bulgarije bleek dat de beklaagde verschillende keren de Bulgaarse grens was overgestoken in gezelschap van vrouwen van wie bekend was dat ze deel uitmaakten van het prostitutiemilieu en dat hij heel regelmatig tussen België en Bulgarije pendelde. Zo kostte een rit met beklaagde richting België 150 euro en een terugrit naar Bulgarije 100 euro. De beklaagde wist dat de meisjes die hij vervoerde naar België kwamen om er zich te prostitueren. Bij de geldtransporten hield de beklaagde een commissie af op de te transporteren som. Voor de bagage was de prijs afhankelijk van de grootte ervan.

399 Corr. Brussel Nederlandstalig, 17 oktober 2014, 46ste bis k. (definitief). Zie ook: Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, p. 24.

400 Corr. Brussel Franstalig, dinsdag 23 september 2014 (definitief).
401 Zie ook deel 1, hoofdstuk 2, punt 1.1.
402 Corr. Brussel Franstalig, 7 mei 2014, 54ste k. (beroep).

De rechtbank veroordeelde de beklaagde tot een gevangenisstraf van 5 jaar met uitstel, voor het deel dat de voorlopige hechtenis overschreed, en tot een boete van 22.000 euro. De rechtbank spreekt ook de bijzondere verbeurdverklaring uit van het geld dat afkomstig was van de verkoop van het in beslag genomen voertuig, en van de sommen die de beklaagde in zijn bezit had of die het voorwerp vormden van de witwassing.

Belgische slachtoffers

De **correctionele rechtbank van Luik** heeft op 19 november 2014 een belangrijke zaak behandeld over **Belgische slachtoffers in een precaire situatie.**[403] In dat dossier worden vijf beklaagden, waaronder een vennootschap, vervolgd voor mensenhandel tegenover verschillende Belgische jonge meisjes. Andere tenlasteleggingen tegen de meesten van de beklaagden, en tegen twee andere medebeklaagden, waren rekruteren en uitbuiting van prostitutie, en het houden van een huis van ontucht. Een van de beklaagden (de ronselaar) werd ook vervolgd voor verkrachting van een minderjarige en van twee meerderjarigen. De zeven verdachten werden allen vervolgd op grond van ofwel het hoofd te zijn geweest, ofwel lid te zijn geweest van een criminele organisatie.

Het dossier werd geopend na een politiecontrole in een meedrinkzaak waarin verschillende schaars geklede hostessen werden geïdentificeerd. Een van de opdiensters, die zichtbaar zenuwachtig en op haar ongemak was, werd opgeroepen voor verhoor. Ze legde uit hoe ze was geronseld, hoe de opbrengsten werden verdeeld en wat de rol van de verschillende beklaagden was. Op basis van haar verklaringen werden een aantal onderzoeksdaden uitgevoerd (telefoontaps, huiszoekingen, verhoor van andere opdiensters en arrestaties).

De rechtbank veroordeelde de vijf beklaagden voor mensenhandel: de jonge meisjes werden geronseld, opgevangen en gecontroleerd met het oog op prostitutie in een meedrinkzaak. De modus operandi die de jonge meisjes beschreven was eensluidend:
- een van de beklaagden (de ronselaar) nam hen mee naar een bar, waar hij hen voorstelde aan de baruitbaters (een koppel), die hij kent;
- de baruitbaatster leidde hen rond in de zaak, gaf uitleg over de werkomstandigheden, hun tarieven en toonde hen het materiaal;
- ze had het ook over seksuele prestaties;
- de jonge meisjes werden aangespoord om het eens te proberen;
- enkele dagen na het begin van hun activiteit, liet de baruitbaatster hen een document ondertekenen waarmee ze actieve vennoot werden in de vennootschap.

De verklaringen van de jonge meisjes werden bevestigd door de aanvankelijke verklaringen van verschillende beklaagden.

De meisjes werden onder meer via internet gerekruteerd (met valse Facebookprofielen). Volgens de rechtbank deed het er weinig toe of er al dan niet geronseld werd, of het om een loontrekkende dan wel een zelfstandige activiteit ging, of de sociale wetgeving werd nageleefd of niet en of de overeenkomst al dan niet betrekking had op een baan die in strijd was met de openbare orde of de goede zeden. Het was dan ook weinig relevant of de jonge meisjes schijnzelfstandige, echte of valse actieve vennoten of werkneemsters waren. Voor de toepassing van artikel 433*quinquies* van het Strafwetboek verandert dat niets.

Een van de beklaagden was uitbaatster van de bar en zaakvoerster van de vennootschap. Haar man was medezaakvoerder en stond in voor het onderhoud. De rechtbank stelde de vennootschap als rechtspersoon ook strafrechtelijk aansprakelijk.[404] Die was immers uitsluitend opgericht met het oog op de overname en uitbating van een of meer hostessenbars, waaronder de bar waarin de jonge meisjes werden uitgebuit. Bovendien werd de inbreuk mensenhandel bewust en vrijwillig gepleegd door de personen die de vennootschap hadden opgericht, met name de twee beklaagden, natuurlijke personen wiens functie binnen de vennootschap en de structuur ervan een gezamenlijke veroordeling rechtvaardigden van de natuurlijke personen en rechtspersoon.

De twee andere beklaagden (een man en een vrouw) waren de ronselaars. De man ronselde jonge meisjes op internet of sprak ze aan op straat. Meestal richtte hij zich tot jonge meisjes zonder ervaring in het prostitutiemilieu, die hij rekruteerde op basis van hun uiterlijk. Hij bracht ze vervolgens naar de bar waar de zaakvoerders van de meedrinkzaak hen opwachtten. Hij gebruikte ze ook

403 Corr. Luik, afdeling Luik, 19 november 2014, 19de k. (definitief behalve voor de vennootschap die bij verstek is veroordeeld). Die heeft verzet aangetekend (zie hierna voetnoot 405).

404 Artikel 5 van het Strafwetboek inzake strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen stelt dat "Een rechtspersoon strafrechtelijk verantwoordelijk is voor misdrijven die hetzij een intrinsiek verband hebben met de verwezenlijking van zijn doel of de waarneming van zijn belangen, of die, naar blijkt uit de concrete omstandigheden, voor zijn rekening zijn gepleegd. Wanneer de rechtspersoon verantwoordelijk gesteld wordt uitsluitend wegens het optreden van een geïdentificeerde natuurlijke persoon, kan enkel degene die de zwaarste fout heeft begaan worden veroordeeld. Indien de geïdentificeerde natuurlijke persoon de fout wetens en willens heeft gepleegd kan hij samen met de verantwoordelijke rechtspersoon worden veroordeeld".

om andere meisjes te benaderen. Hij had daarnaast nog een bureau met escortdames, met een eigen website. Bij een eerste afspraak met een jong meisje voor de website moesten ze een 'test' afleggen. De rechtbank wees erop dat de controle die hij op die jonge meisjes uitoefende bijzonder stigmatiserend was door de sekstest die ze moesten onderaan. De rechtbank veroordeelde hem verder voor verkrachting van de minderjarige die de fameuze 'test' had moeten afleggen.

De vrouw fungeerde als tussenpersoon en tegelijk ook als 'secretaresse'. Ze handelde de verzoeken van de klanten af, nam de telefoon op en verwees ze door naar haar 'collega'. Zij moest ook via sociale netwerken zoals Facebook de eerste contacten met de jonge meisjes leggen.

De tenlastelegging criminele organisatie werd opnieuw gekwalificeerd als bendevorming, behalve voor de vrouwelijke beklaagde die als 'secretaresse' fungeerde. Er was een zekere taakverdeling maar geen strikte hiërarchie, noch een uitgewerkte structuur zoals vereist in het kader van een criminele organisatie. De beklaagden werkten samen voor de uitbuiting van de meisjes in de prostitutie in de bar maar ze streefden ieder naar eigen winst en ze verdeelden hun ontvangsten niet onder de daders.

De rechtbank deed uitspraak op tegenspraak tegenover alle beklaagden, behalve de vennootschap, die bij verstek werd veroordeeld (en die verzet heeft aangetekend).[405]

De twee beklaagden en zaakvoerders van de bar werden veroordeeld tot gevangenisstraffen van twee jaar en tot een boete van 5.500 euro, deels met uitstel. De beklaagde ronselaar, een recidivist, tot een gevangenisstraf van acht jaar en een boete van 5.500 euro. De andere beklaagden werden veroordeeld tot werkstraffen. De vennootschap werd veroordeeld tot een boete van 3.000 euro met uitstel. Een verbeurdverklaring werd uitgesproken (23.960 in hoofde van de ronselaar en 45.682 in hoofde van de zaakvoerders en de vennootschap). Het minderjarige slachtoffer kreeg een provisionele schadevergoeding van 2.500 euro en een expert-neuropsychiater werd aangesteld om de geleden morele schade te bepalen.

Inkomsten uit de prostitutie en schermvennootschappen: veroordeling van de rechtspersoon

Drie verdachten en twee bedrijven worden vervolgd voor verschillende misdrijven: mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting van 22 slachtoffers, werving en uitbuiting van de prostitutie met betrekking tot 161 prostituees, het houden van huizen van ontucht, (één bedrijf is betrokken bij dit arrest). Er worden ook andere genomen, zoals valsheid in geschrifte, het witwassen van geld, belastingontduiking, enz. of verzekeringszwendel wordt ook aan een aantal van hen toegeschreven (waaronder twee andere bedrijven).

De hoofdbeklaagde had een groot deel van de prostitutiesalons in Luik overgenomen om er, naar eigen zeggen, een complex zoals de Villa Tinto in Antwerpen van te maken. In realiteit had hij geen enkel concreet project in die zin voorgesteld. Nadat de Belgische prostituees die zijn voorwaarden hadden geweigerd, waren vertrokken, stelde hij tal van jonge Afrikaanse vrouwen met Belgische en Spaanse papieren tewerk. Hij ronselde die jonge vrouwen in Antwerpen en Brussel. Zodra hij het voor het zeggen kreeg, werden de pauzes (shifts) ingekort, waardoor er een huurster extra kon werken. Ondanks de vele beloftes werden de gebouwen nooit gerenoveerd, werden valse arbeidsovereenkomsten opgesteld … Vaak werden er voor schoonmaak, douche, enz. extra's aangerekend, terwijl die diensten in de huurprijs waren inbegrepen.

De opgerichte vennootschappen dienden om de opbrengsten uit de prostitutie te verdoezelen. De partner van de hoofdbeklaagde, die medebeklaagde was, was in dat kader zijn stroman. De derde beklaagde stond voor rekening van de hoofdbeklaagde in voor de uitbating van de salons en het innen van de huurgelden.

In een **vonnis van 20 maart 2013,** dat in het vorige verslag aan bod is gekomen[406], veroordeelde de **correctionele rechtbank van Luik**[407] in eerste aanleg alleen de natuurlijke personen voor mensenhandel en andere inbreuken inzake prostitutie.

Met een gemotiveerde detaillering in zijn **arrest van 13 januari 2015** herzag het **hof van beroep van Luik** [408] de beslissing op dat punt en veroordeelde het ook de vennootschappen, de rechtspersonen. Het hof wees er op dat de materiële toerekening van het misdrijf aan een rechtspersoon veronderstelt dat de feiten die aan de basis van de vervolging liggen, een band, zelfs onrechtstreeks, met deze rechtspersoon vertonen, of dat ze in zijn belang of voor zijn rekening zijn gepleegd. De rechtspersoon hoeft helemaal geen effectief voordeel uit de inbreuk te hebben gehaald: het volstaat dat de inbreuk met dat doel is gepleegd. Wanneer de inbreuken die de beklaagden ten laste worden gelegd rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met onder meer de uitbuiting van ontucht in de gebouwen die eigendom waren van die vennootschappen, dan hebben de strafbaar gestelde gedragingen een intrinsieke band met de verwezenlijking van het maatschappelijke doel van de vervolgde rechtspersonen. De uitbuiting van de prostitutie, het houden van een huis van ontucht en het witwassen van de winsten uit die activiteiten zijn dus het middel dat de organen van de vervolgde vennootschappen uitkiezen om hun maatschappelijke doel te verwezenlijken.

405 In een vonnis van 3 juni 2015 heeft de rechtbank evenwel de veroordeling van de vennootschap bevestigd.

406 Jaarverslag Mensenhandel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, p. 71.
407 Corr. Luik, 20 maart 2013, 8ste k.; beschikbaar op www.myria.be.
408 Hof van beroep Luik, 13 januari 2015, 8ste k.

In het geval van de twee vennootschappen die voor feiten van mensenhandel werden vervolgd, ging het om vermogensbeheer. Gelet op de elementen van het onderzoek achtte het hof het bewezen dat de beide vennootschappen die in feite of in rechte door de twee hoofdbeklaagden werden geleid, verschillende panden hadden aangekocht goed wetende wat de vorige bestemming van die panden was. Voor een intensieve verhuur van de prostitutiesalons op de benedenverdieping van die gebouwen hadden ze huizen van ontucht gerund en 161 personen uitgebuit in de prostitutie die ze daarvoor hadden gerekruteerd. De twee hoofdbeklaagden, zaakvoerders van twee vennootschappen, rekruteerden met de goedkeuring van de vennootschappen in wier naam en voor wier rekening ze zijn opgetreden, bewust en vrijwillig 161 personen met het oog op hun uitbuiting in de prostitutie. Op die manier droegen ze bij tot de verwezenlijking van het maatschappelijke doel van de vennootschappen.

Wat de tenlastelegging mensenhandel betreft, wees het hof erop dat de geplande of effectieve uitbuiting van de slachtoffers en de intentie van de beklaagden om ze uit te buiten, onder meer bleken uit de onmiddellijke vervanging van de huursters die vertrokken door prostituees van vreemde afkomst die ermee instemden te werken in werkomstandigheden beneden de menselijke waardigheid. De huursters weigerden zich te prostitueren onder de voorwaarden die hen werden opgelegd. Het hof wees er nog op dat de effectieve en intentionele uitbuiting van die personen met een precair sociaal statuut niet in het gedrang komt door het feit dat bepaalde prostituees niet expliciet hadden geklaagd over de werkomstandigheden of de huur die ze moesten betalen. Het hof voegde er heel terecht aan toe dat de onderdanige houding te verklaren valt door de schrik voor represailles of voor verlies van hun bestaansmiddelen, die ze alleen uit hun prostitutie konden halen. De beklaagden werden als natuurlijke personen en als rechtspersoon voor deze tenlastelegging veroordeeld.

Het hof veroordeelde hen ook voor misbruik van de kwetsbare situatie van de prostituees van Afrikaanse herkomst, listige kunstgrepen, geweld of dwang tegenover hen.

Het hof verzwaarde de in eerste aanleg uitgesproken straffen voor een van de beklaagden van drie tot vier jaar opsluiting. De vennootschappen werden veroordeeld tot een boete van 5.500 euro, met drie jaar uitstel.

Tegenover de twee hoofdbeklaagden en de vier vennootschappen werd ook een som van 535.516 euro verbeurd verklaard. Tegenover diezelfde beklaagden en de twee vennootschappen die voor feiten van mensenhandel werden vervolgd, werden ook alle gebouwen verbeurd verklaard.

Polycriminaliteit

In het dossier dat de **correctionele rechtbank van Luik op 7 januari 2015**[409] heeft behandeld, werden tien beklaagden vervolgd voor verschillende inbreuken. Zes onder hen werden vervolgd voor mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting van verschillende Belgische jonge meisjes en voor aanwerving en uitbuiting van diezelfde meisjes in de prostitutie. Drie beklaagden werden vervolgd voor mensenhandel om een misdaad of een wanbedrijf te doen plegen, met name diefstallen door een persoon die onder voorlopig bewind was geplaatst. Vijf werden vervolgd wegens valsheid in geschrifte om diezelfde persoon te dwingen tot het plegen van oplichtingen. De hoofdbeklaagde werd ook vervolgd wegens verkrachting. Bij de andere tenlasteleggingen in dit dossier ging het om feiten van slagen en verwondingen, belaging, oplichting, onmenselijke en onterende behandeling, bedreigingen, bendevorming, inbreuken op de wapenwet en op de wet op de verkoop van verdovende middelen.

De rechtbank veroordeelde de hoofdbeklaagde wegens mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting, aanwerving en uitbuiting in de prostitutie van drie jonge vrouwen in een precaire sociale situatie. Ook de ex-partner van die beklaagde werd voor die feiten tegenover de eerste jonge vrouw veroordeeld. De beklaagde wierf haar aan, vervoerde haar, ving haar op en zorgde ervoor dat ze werd opgevangen en gehuisvest door personen die ze goed kende/haar gehoorzaamden, met de bedoeling haar uit te buiten in de prostitutie. De helft van haar opbrengsten moest ze afstaan aan de eigenaar van de bars waar ze zich moest prostitueren en de andere helft aan de hoofdbeklaagde. De rechtbank hield ook rekening met de verzwarende omstandigheid van misbruik van een kwetsbare situatie omwille van haar precaire sociale situatie: ze had geen inkomen, ze bezat niets en ze was ondergebracht in een instelling voor daklozen.

Haar ex-partner, die zelf als slachtoffer werd beschouwd van mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting (waar de rechtbank evenwel geen rekening mee hield), droeg bij tot de opvang en huisvesting van het slachtoffer bij een andere jonge vrouw, leidde haar op, bracht haar naar haar werkplaats en stemde ermee in dat ze in dezelfde bar als haar zou werken. De rechtbank wees er in dat verband op dat ze onder invloed stond van de

409 Corr. Luik, afdeling Luik, 7 januari 2015, 19de k. (definitief).

hoofdbeklaagde en dat ze ongetwijfeld had geprobeerd hem terug voor haar te winnen door zich bij het plegen van de feiten 'nuttig' te maken.

De tweede jonge vrouw die zich in een precaire situatie bevond, had de hoofdbeklaagde leren kennen in een bar terwijl ze haar eerste stappen zette in het prostitutiemilieu. Hij ontfermde zich heel snel over haar, bracht haar van haar werkplaats naar de plaats waar ze verbleef en omgekeerd. Ook met de verzwarende omstandigheid van kwetsbare situatie werd rekening gehouden: ze begon net in het prostitutiemilieu, dat ze niet kende, omdat ze geen inkomen had en gehuisvest was bij de broer van haar vriend. De beklaagde zou haar uit die situatie halen. Hij bedreigde haar vrienden. Hij maakte bovendien gebruik van listige kunstgrepen door haar wijs te maken dat hij wel zo moest handelen om haar uit deze moeilijke situatie te halen.

De derde jonge vrouw tenslotte die hij verleidde, was nog minderjarig.[410] Ze werd zijn liefje. Hij ving haar op en bood haar onderdak om haar, eens ze meerderjarig was, in de prostitutie te loodsen en haar uit te buiten in de prostitutie.

Hij werd evenwel niet veroordeeld voor de tenlasteleggingen mensenhandel om een misdaad of wanbedrijf te doen plegen. Verschillende beklaagden maakten misbruik van de naïviteit van de man die onder voorlopig bewind was geplaatst of van de onderwerping waarin hij zich tegenover de hoofdbeklaagde bevond. Volgens de rechtbank toonde het feit dat hij onder voorlopig bewind was geplaatst niet aan dat hij niet in staat was geweest de situatie correct in te schatten of om te weigeren de daden te stellen die de hoofdbeklaagde van hem eiste. Wat de diefstallen betreft die deze persoon zogezegd moest plegen, stelde de rechtbank vast dat het strafdossier geen enkel element bevatte dat de diefstallen die deze persoon zogezegd had gepleegd, objectiveerde (zoals het vonnis waarbij hij zou zijn veroordeeld voor diefstal van metalen of de pv's waarin sprake is van andere diefstallen). Het vermoedelijke slachtoffer verklaarde dat de hoofdbeklaagde een invloed op hem had, waardoor hij naar eigen zeggen, "dommigheden" had begaan. De rechtbank oordeelde dat ook al waren die diefstallen bewezen, het niet voldoende was aangetoond dat het vermoedelijke slachtoffer tegen zijn wil had gehandeld. Dat is een essentieel element om van de tenlastelegging mensenhandel te kunnen spreken, in de zin dat die betrekking heeft op het plegen van de misdaad of het wanbedrijf. Bijgevolg kregen de beklaagden het voordeel van de twijfel en werden ze voor deze tenlastelegging vrijgesproken.

De rechtbank hield er dezelfde redenering op na voor de feiten van oplichting: het feit dat het vermoedelijke slachtoffer al verschillende jaren onder voorlopig bewind was geplaatst, bewees niet dat hij niet in staat was te weigeren om de door de beklaagden aangegane leningen af te sluiten, noch tegen zijn wil de kredietovereenkomsten te ondertekenen. Het ging evenwel om het bestanddeel van de inbreuk mensenhandel, in de zin dat die betrekking heeft op het plegen van de misdaad of het wanbedrijf. Er zou trouwens overeengekomen zijn dat hij een deel van de geleende bedragen zou krijgen. De beklaagden kregen bijgevolg het voordeel van de twijfel en werden vrijgesproken.

De hoofdbeklaagde kreeg het voordeel van de twijfel en werd vrijgesproken voor de tenlastelegging diefstal.

De hoofdbeklaagde werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van vijf jaar en een boete van 5.500 euro; een som van 78.180 euro werd verbeurdverklaard waarvan 180 euro werd toegekend aan het slachtoffer (minderjarig op het ogenblik van de rekrutering). De andere beklaagden kregen gevangenisstraffen van 12 tot 15 maanden en boetes van 2.750 tot 5.500 euro, deels met uitstel.

Het minderjarige jonge meisje dat zich burgerlijke partij had gesteld, kreeg een provisioneel bedrag van één euro op een schade die werd geraamd op 5.000 euro, na aftrek van de 180 euro die was toegekend in het kader van de bijzondere verbeurdverklaring.[411]

1.2. | Economische uitbuiting

1.2.1. | Bouw/Renovatie

In 2012 veroordeelde de **correctionele rechtbank van Dendermonde** een beklaagde voor mensenhandel in de bouwsector.[412] De rechter veroordeelde ook verschillende andere beklaagden voor huisjesmelkerij. De slachtoffers waren Poolse arbeiders die renovatiewerken moesten uitvoeren onder het statuut van schijnzelfstandigen, zonder te beseffen wat dat inhield. Bovendien waren ze gehuisvest in erbarmelijke omstandigheden. Hun loon lag ver onder de officiële barema's, ze werden op

410 Zie ook deel 1, hoofdstuk 2.

411 Over de compensatie, zie Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, pp. 55-56.

412 Corr. Dendermonde, 3 april 2012, beschikbaar op www.myria.be. Zie ook: Jaarverslag Mensenhandel en –smokkel 2011, *Het geld dat telt*, p. 119.

onregelmatige tijdstippen, of helemaal niet betaald. De rechtbank oordeelde dat de beklaagde er met die juridische constructie enkel op uit was zijn winsten te maximaliseren, en hoegenaamd geen rekening hield met de elementaire rechten van zijn naasten en met de menselijke waardigheid.

In een **arrest van 6 juni 2014**[413] bevestigde het **hof van beroep van Gent** – mits enkele verduidelijkingen en verbeteringen - de veroordelingen. De beklaagde die schuldig werd bevonden aan mensenhandel, werd een gevangenisstraf opgelegd van één jaar en een geldboete van 4.500 euro.

Een andere zaak in dezelfde sector werd behandeld door de **correctionele rechtbank van Aarlen** in een **vonnis van 8 mei 2014**[414]: twee beklaagden werden onder meer vervolgd voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting van buitenlandse werknemers die hier onwettig verbleven en, voor een van hen, ook van Belgen. Ze werden ervan beticht hen zeven dagen op zeven, meer dan negen uur per dag, zonder werkuitrusting, passende bescherming en sanitair, en onderbetaald renovatiewerken aan huizen te hebben laten uitvoeren. Sommige werknemers sliepen ter plaatse in precaire omstandigheden.

Het dossier werd ingeleid na een klacht die verschillende maanden na de feiten was ingediend door de werknemers, onder bescherming van een gespecialiseerd opvangcentrum. Die klachten werden gestaafd door talrijke onafhankelijke getuigenissen.

De rechtbank achtte de tenlastelegging als bewezen maar alleen tegenover de buitenlandse werknemers: de beklaagden hadden ze aangeworven, gehuisvest of opgevangen om ze te laten werken in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid (ruim ontoereikend loon, geen rustdag, kwaliteit van de huisvesting ter plaatse zeer precair en schrijnend gebrek aan naleving van de normen inzake welzijn van de werknemers). De beklaagde die voor diezelfde feiten werd vervolgd tegenover de Belgische werknemers werd niet veroordeeld (geen relatie van ondergeschiktheid bij de ene, een andere was enkel huurder en bij de laatste was het onzeker of hij in dienst was).

De werknemers die zich burgerlijke partij hadden gesteld, kregen hun loonachterstand uitbetaald.

413 Gent, 6 juni 2014, 10de k.
414 Corr. Aarlen, afdeling Aarlen, donderdag 8 mei 2014, 7de k. (beroep).

Braziliaans netwerk en meervoudige onderaanneming[415]

In een **vonnis van 30 oktober 2014** behandelde de **Franstalige correctionele rechtbank van Brussel** een belangrijke zaak rond een systeem van fictieve onderaanneming in de bouwsector.[416] Braziliaanse werknemers die hier onwettig verbleven en die vanuit Brazilië naar Europa waren gekomen, werden vooral in België gerekruteerd om binnen een complexe keten van onderaannemingen te worden ingezet op bouwwerven overal in Europa.

Acht beklaagden (natuurlijke personen) en drie bedrijven (de bouwheer: firma S, en ook twee onderaannemers: bedrijven C. (hoofdaannemer) en E.) werden in verschillende mate van betrokkenheid vervolgd voor criminele organisatie, valsheid in geschrifte en gebruik van valse stukken (valse arbeidsovereenkomsten en valse identiteitsdocumenten), illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten zonder verblijfsvergunning en tal van inbreuken op het sociaal strafrecht die eruit voorvloeien (onder meer het niet betalen van loon, het niet betalen van sociale bijdragen aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) ...). Vijf van hen en twee vennootschappen (maar niet die van de bouwheer) werden vervolgd voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting. Hen werd ten laste gelegd in België en andere Europese landen, verschillende Braziliaanse werknemers in onwettig verblijf te hebben gerekruteerd om die aan het werk te zetten in omstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid. Twee werknemers stelden zich burgerlijke partij.

Het dossier werd ingeleid nadat Braziliaanse werknemers die voor een Portugees bedrijf werkten, klacht hadden ingediend wegens achterstallig loon. De werknemers hadden met valse papieren op verschillende werven van de firma S. in Europa gewerkt. De firma bouwde en plaatste metaalwanden in opslagruimtes die de firma S. her en der in Europa optrok. De firma S. gaf de gespecialiseerde bvba (besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid) C. de opdracht die metaalstructuren te fabriceren en op de verschillende werven te plaatsen. Aangezien de bvba C. niet voldoende personeel in dienst had om aan de vraag van S. te voldoen, besteedde ze die werken eerst uit aan een bedrijf dat failliet is gegaan en vervolgens aan een ander bedrijf, dat in dit dossier zelf wordt vervolgd (E.). Dat bedrijf was opgericht door voormalige werknemers van het failliet verklaarde bedrijf.

415 Voor die fraudes en de Braziliaanse netwerken, zie externe bijdragen in Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2011, *Het geld dat telt*, pp. 32-37.
416 Corr. Brussel Franstalig, 30 oktober 2014, 69ste k. (beroep).

De Braziliaanse werknemers moesten zich inschrijven bij de fiscale administratie van een klein stadje in Portugal, om er verblijfsdocumenten te krijgen. Een deel van hun loon werd afgehouden, zogezegd om de belastingen in Portugal te betalen.

De rechtbank gaf toelichting bij het systeem: de plaatsing van de metaalwanden op de werven van de firma S. die aan de firma C. was toevertrouwd, werd uitgevoerd via een reeks van opeenvolgende onderaannemers, door Braziliaanse werknemers die hier irregulier verbleven. Binnen die keten van onderaannemers was de firma E. een belangrijke schakel, omdat de firma C., de hoofdaannemer, de firma E. inschakelde voor de uitvoering van de verschillende werven. Aangezien ze niet over personeel beschikte, deed de firma S. zelf een beroep op onderaannemers. Drie Portugese bedrijven vormden de laatste schakel in de keten en zorgden voor de arbeidskrachten op het terrein, die hoofdzakelijk werknemers in irregulier verblijf bleken te zijn.

De betrokken bedrijven en hun zaakvoerders verschuilden zich achter die keten van onderaannemers en bleven erbij dat ze niet verantwoordelijk waren voor de tewerkstelling van die werknemers, die enkel afhingen van de firma die hen aan het werk had gezet.

De rechtbank onderzocht vervolgens de rol van elke schakel in de keten:

a. De firma S. (niet vervolgd voor mensenhandel): eerste schakel in de keten (bouwheer). S. maakte in feite deel uit van een groep die bestond uit verschillende bedrijven, elk met een afzonderlijke rechtspersoonlijkheid. De beklaagde firma S. Europe was evenwel pas opgericht na het opzetten van het onderaannemingsverband en andere entiteiten van de groep hadden de bedrijfscontracten onderhandeld. De rechtbank oordeelde dan ook dat ze niet was opgetreden als opdrachtgever van de bouwwerken en dat ze dus niet de eerste schakel in de keten was, voor wiens rekening de werken zouden zijn uitgevoerd. Ze werd dan ook vrijgesproken voor alle tenlasteleggingen.

b. Dan is er de hoofdaannemer, de firma C. (beklaagde), die geen enkele arbeider aan het werk had gezet op de werven van S. aangezien de uitvoering van de werken op het terrein was uitbesteed aan de firma E.

c. De firma E. vervulde een sleutelrol aangezien het via haar, of haar twee belangrijkste verantwoordelijken is dat:
   - werknemers werden gerekruteerd;
   - via de teamchefs, de instructies werden gegeven over het werk dat moest worden uitgevoerd;
   - vanuit België, het transport van de werknemers naar werven in het buitenland werd georganiseerd;
   - kost en inwoon van de arbeiders werd geregeld en ter plaatse door de teamchefs werd betaald;
   - het loon van de werknemers rechtstreeks of onrechtstreeks wordt betaald.

   De rechtbank leidde daaruit af dat de firma E. veel meer is dan alleen de belangrijkste onderaannemer die andere onderaannemers had ingeschakeld voor de uitvoering van de werf en dat ze alle kenmerken vertoonde van de werkgever in de zin van het arbeidsrecht.

d. De twee vennootschappen die werden geïdentificeerd als de belangrijkste onderaannemers van E. waren in feite fictief

e. De laatste schakel: bij de onderaannemer die over de arbeiders beschikte, ging het om bedrijven naar Portugees recht.

Na analyse van de rol van elk van de schakels in de zogenaamde onderaannemingsketen bleek duidelijk dat het om een systeem ging dat de indienstneming door de firma E. moest maskeren van heel wat onwettig verblijvende werknemers op werven van de firma S.. Door een schijn van totaal fictieve onafhankelijkheid van deze firma, die officieel niet over werknemers beschikte, kon ze zich verschuilen achter een geveinsde goede trouw. Het was immers toch de eindgebruiker (de laatste onderaannemer) die als enige verantwoordelijk zou zijn voor zijn personeel. Het inschakelen van onderaannemers was louter artificieel en fictief.

De rechtbank veroordeelde de zaakvoerder van de firma E. en een andere beklaagde die de facto als zaakvoerder van deze firma fungeerde voor inbreuken op het Sociaal Strafwetboek. De firma als rechtspersoon daarentegen werd door de rechtbank vrijgesproken, aangezien die geen autono(o)m(e) en onderscheiden wil en geweten had tegenover haar zaakvoerder. Ze kon dus individueel niet strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld.

De andere tenlasteleggingen werden ook aangenomen tegen de meeste andere beklaagden.

De rechtbank sprak daarentegen zowel de firma S. (voor de tenlastelegging (de enige tegen haar) illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten) als de firma C. (hoofdaannemer) en haar zaakvoerder vrij voor de inbreuken die hen ten laste werden gelegd, aangezien hun geïnformeerde betrokkenheid in het frauduleuze systeem niet was aangetoond.

De tenlastelegging mensenhandel daarentegen werd door de rechtbank aangenomen tegen de beklaagden die verbonden zijn met de firma E. en met de fictieve onderaannemingsbedrijven. De firma C. (hoofdaannemer) en zijn zaakvoerder (voordeel van de twijfel), evenals de firma E. zelf, die geen enkele persoonlijke aansprakelijkheid kon worden aangerekend, werden daarvoor evenwel vrijgesproken. De werkuren waren uiterst zwaar (twaalf tot veertien per dag) met amper of geen pauzes. Ze werkten soms 30 à 45 of zelfs 90 dagen na elkaar, aan een ritme van zes, soms zelfs zeven dagen per week. Het loon lag veel lager dan het door de Belgische wetgeving bepaalde minimumloon en het werd bovendien onregelmatig en onvolledig uitbetaald. Een deel van het loon werd ingehouden om de kosten voor de valse documenten te vergoeden of zogezegd om de fiscale bijdragen in Portugal te betalen; na elke werf moesten de valse papieren opnieuw worden ingeleverd.

De uitgesproken gevangenisstraffen waren met uitstel, de boetes daarentegen effectief.

De twee werknemers die zich burgerlijke partij hadden gesteld, kregen achterstallig loon toegewezen dat ex aequo et bono werd vastgelegd op 15.000 en 50.000 euro, en één definitieve euro voor morele schade. Wat dat laatste aspect betreft en ondanks de vordering van een aanzienlijke morele schadevergoeding vanwege de burgerlijke partijen, was de rechtbank van oordeel dat de beklaagden dan wel schuldig waren verklaard voor mensenhandel, maar dat we toch moesten vaststellen dat de precaire situatie waarin de burgerlijke partijen zich bevonden en die werd uitgebuit door een aantal beklaagden, het gevolg is van een situatie die de burgerlijke partijen zelf hadden gecreëerd: ze verlieten Brazilië volledig geïnformeerd om in Europa te komen werken in omstandigheden waarvan ze wel moesten weten dat ze moeilijk waren.

PAG-ASA, dat zich burgerlijke partij had gesteld, kreeg één euro schadevergoeding .

Schijndetachering en schijnzelfstandigheid

In een **vonnis van 22 april 2015**[417] veroordeelde de **correctionele rechtbank van Turnhout** de beklaagden, waaronder twee vennootschappen, voor onder meer mensenhandel met het oog op economische uitbuiting en (fiscale) valsheid in geschrifte. Het gerechtelijk dossier werd geopend nadat de CFI (Cel voor Financiële Informatieverstrekking) informatie doorgaf over vermoedelijke witwaspraktijken.

Een van de vennootschappen die terechtstond, deed een beroep op een Poolse firma om via detachering Poolse onderdanen te rekruteren. Het onderzoek toonde aan dat ze tewerkgesteld waren met valse E101-formulieren[418] en dat de Poolse firma geen boekhouding had. Later deed diezelfde vennootschap die beklaagd werd, een beroep op een Roemeense firma om via detachering Roemenen in België aan het werk te stellen. Ook deze onderdanen beschikten over vervalste E101-formulieren en ook de Roemeense firma had geen boekhouding en nauwelijks inkomsten.

In een tweede fase werd die samenwerking stopgezet en werden de Roemenen vervolgens als stille of werkende vennoten tewerkgesteld in de structuur van de tweede vennootschap, die terechtstaat in deze zaak. Die voerde voornamelijk in onderaanneming van de andere vennootschap die beklaagd werd activiteiten uit.

De Roemeense arbeiders werden gehuisvest door de beklaagden. Die hielden het huurgeld af van hun loon. Een controle van de wooninspectie bracht aan het licht dat meerdere Roemenen in de woning van de beklaagden verbleven, die bovendien niet voldeed aan de minimale normen van woonkwaliteit. In welke structuur ze ook werkten, de werknemers ontvingen een gemiddeld uurloon van 8 euro. Dat was erg laag in vergelijking met de vergoeding die de vennootschap ontving van de opdrachtgever, maar de rechter oordeelde dat dit een marktconforme beloning is voor gedetacheerde werknemers. De beklaagden betaalden echter geen sociale en fiscale bijdragen voor de Poolse en Roemeense werkkrachten. De slachtoffers waren immers in het bezit van vervalste E101-formulieren zodat zij geen enkele bescherming hadden. Vervolgens oordeelde de rechtbank dat in die context het loon wel degelijk abnormaal laag lag.

De werkwijze op het ogenblik dat de Roemenen ingeschakeld werden in de vennootschapsstructuur, was bovendien gelijkaardig als voordien. Ze leverden prestatiefiches in bij de beklaagden die hen op basis daarvan contant en later op hun bankrekening uitbetaalde tegen hetzelfde uurloon, dat na aftrek van sociale en fiscale lasten zeer laag lag. Later bleek dat de Roemenen ingeschreven waren als zelfstandigen, vennoot waren en papieren hadden ondertekend zonder dat ze de Nederlandse taal machtig waren. Een van de beklaagden stelde dat de Roemeense arbeiders perfect op

417 Corr. Antwerpen, afdeling Turnhout, 22 april 2015 (beroep).

418 Een E101-verklaring is een Europees formulier waarmee een werknemer aantoont in welk land hij sociaal verzekerd is. Na de grondige hervorming van de Europese wetgeving inzake sociale zekerheid die in werking is getreden in mei 2010 werden de E-fomulieren, die tot dan toe werden gebruikt door personen die zich binnen de EU verplaatsten, afgeschaft. Dat formulier is intussen vervangen door een vereenvoudigd A 1 formulier.

de hoogte waren van hun zelfstandigenstatuut en hiermee akkoord waren. Uit de verhoren met de slachtoffers bleek echter dat ze niet of slechts gedeeltelijk op de hoogte waren en geen kennis hadden van de implicaties op fiscaal en sociaal vlak. De beklaagde had de volledige beslissingsbevoegdheid over hun tewerkstelling, huisvesting … De slachtoffers moesten ook valse lenings- en borgstellingsovereenkomsten ondertekenen, anders zouden ze hun verblijfsdocumenten niet terug krijgen. Verschillende slachtoffers werden bedreigd nadat ze een klacht tegen de beklaagden hadden ingediend.

De rechter trok de geloofwaardigheid van de slachtoffers niet in twijfel en stelde dat het tewerkstellen van werknemers op een wijze dat ze economisch worden uitgebuit een tewerkstelling is in strijd met de menselijke waardigheid.

De rechter sprak een verbeurdverklaring uit voor een totaal van 359.877,29 euro. Myria, dat zich burgerlijke partij stelde, kreeg één euro symbolische schadevergoeding. De slachtoffers die zich burgerlijke partij stelden, kregen elk een morele schadevergoeding tussen 2.500 en 2.600 euro[419]. De gevangenisstraffen bedroegen drie maanden tot vier jaar. De rechter legde ook geldboetes op tussen 6.000 en 90.000 euro.

1.2.2. | Landbouw/tuinbouw

Grootschalige uitbuiting en huisjesmelkerij in een champignonkwekerij

Op **16 februari 2015**, veroordeelde de **correctionele rechtbank van Kortrijk**[420] 10 beklaagden, waaronder enkele vennootschappen, voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting, huisjesmelkerij en talrijke inbreuken op de sociale wetgeving. De beklaagden stelden vooral Bulgaren te werk in een champignonkwekerij in omstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid. Er werd ook één minderjarige tewerkgesteld.

In 2008 voerde de sociale inspectie met bijstand van de politie een controlebezoek uit in de champignonkwekerij. Daarbij troffen ze vijftien personen aan, allen buitenlanders met een precair verblijfsrecht die champignons aan het plukken waren. De werknemers verklaarden als 'proefarbeider' te werken. Ze verdienden weinig en wisten vaak niet hoeveel ze zouden krijgen. De Bulgaarse werknemers waren ook meermaals betrapt op diefstal van etenswaren in winkels. Ze waren daartoe genoodzaakt omdat zij al een tijdje niet meer betaald werden. Ze woonden in huizen van de hoofdbeklaagde, waarvoor ze de huur via afhouding op hun loon betaalden. Ook verdere controles en huiszoekingen brachten gelijkaardige feiten aan het licht.

De rechtbank benadrukte dat het misdrijf mensenhandel twee constitutieve bestanddelen veronderstelt:

1. een materieel element bestaande uit de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting, de opvang van een persoon, de wisseling of de overdracht van controle over hem;
2. een moreel element: de doelstelling werknemers aan het werk te zetten in omstandigheden strijdig met de menselijke waardigheid. De rechtbank herinnert eraan dat de notie dwang geen constitutief element, maar een verzwarende omstandigheid is.

De strijdigheid met de menselijke waardigheid haalt de rechtbank onder meer uit het feit dat de slachtoffers een loon ontvingen dat ver onder het barema van de sector lag, ze illegaal aan het werk gezet werden in erbarmelijke en levensgevaarlijke omstandigheden en het loon niet regelmatig werd uitbetaald. Ze werkten vele uren na elkaar zonder toeslag voor nacht- en weekendwerk. Dat de slachtoffers in hun thuisland genoegen zouden nemen met wat ze hier verdienden, mag niet de norm zijn om hier al dan niet van tewerkstelling in strijd met de menselijke waardigheid te spreken, aldus de rechtbank. De Bulgaarse werkkrachten werden als schijnzelfstandigen ingeschakeld. Dat liet de uitbuiters toe sociale en fiscale verplichtingen te ontduiken. De meeste slachtoffers hadden ofwel geen contract, ofwel een contract in een taal die ze niet begrepen.

Daarenboven benadrukte de rechter dat de huisjesmelkerij onlosmakelijk verbonden was met de tewerkstelling en met de economische uitbuiting. De huisvesting was onhygiënisch en bleek in gevaarlijke omstandigheden. De slachtoffers woonden in overbevolkte ruimtes, sliepen op matrassen op de grond, verwarmden zich aan elektrische vuurtjes en er was beperkt sanitair. De meeste slachtoffers betaalden enkele honderden euro's per maand, dat van hun loon werd afgehouden.

De rechtbank oordeelde dat de rol van de verschillende bedrijven duidelijk naar voren kwam uit de verhoren van de verschillende werknemers. Uit de huiszoekingen, de eigendommen van de vennootschappen die in kaart werden gebracht, de verhoren van de lasthebbers en de gecoördineerde controleacties bleek dat de

419 Over de compensatie van de slachtoffers, zie. Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, pp. 55-56.

420 Corr. West-Vlaanderen, afdeling Kortrijk, 10de k., 16 februari 2015. (beroep)

vennootschappen als werkgever dienen te worden beschouwd. De feiten die hen ten laste werden gelegd hebben een intrinsiek verband met de verwezenlijking van hun maatschappelijk doel en ze versluisden de vermogensvoordelen via facturatie naar verschillende vennootschappen.

De rechtbank veroordeelde de hoofbeklaagde tot een gevangenisstraf van drie jaar, waarvan één jaar effectief. Daarnaast moest hij een boete betalen en sprak de rechtbank een verbeurdverklaring uit van 100.000 euro effectief en 169.637 euro voorwaardelijk. Zijn echtgenote werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van vijftien maanden, waarvan zes maanden effectief. Ook alle andere beklaagden werden gestraft, inclusief de rechtspersonen, die ieder een geldboete hebben gekregen van 16.500 euro, waarvan 5.500 euro effectief. Myria, dat zich burgerlijke partij stelde in deze zaak, kreeg een schadevergoeding van 2.500 euro.

Uitbuiting seizoensarbeiders door 'arbeidsbemiddeling'

Op **21 januari 2015** veroordeelde de **correctionele rechtbank van Mechelen**[421] een zaakvoerder die via zijn tussenkomst werknemers tewerkstelde in de tuinbouw, voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting van ten minste negen Roemeense seizoensarbeiders.

Volgens beklaagde was zijn eenmanszaak actief in de dienstverlening aan Roemeense werknemers die via zijn tussenkomst werden tewerkgesteld in een vijftiental tuinbouwbedrijven. Hij zou ook voor de huisvesting gezorgd hebben van de werknemers die doorgaans enkele maanden in België woonden en werkten. Hij verklaarde dat hij in 2009 begonnen was met deze dienstverlening en hij zo een tweehonderdtal mensen aan werk heeft geholpen. Hij stelde dat ze hem een eerlijk bedrag betaalden voor zijn diensten.

De bal ging aan het rollen na een controle door de sociale inspectie in een van de tuinbouwbedrijven, waar via zijn tussenkomst arbeiders werden tewerkgesteld. Geen van hen beschikte over zijn persoonlijke documenten. Het was de beklaagde die de identiteits- en arbeidskaarten kwam brengen. Veertien Roemeense werknemers werden verhoord. Uit deze verhoren bleek onder meer dat de werknemers geen huurovereenkomst hadden getekend met de beklaagde maar dat zij wel ongeveer 200 euro per maand per persoon betaalden. Die slaapplaatsen bevonden zich in nauwelijks bewoonbare panden zonder comfort en waarbij de werknemers met velen bij elkaar sliepen in een soort van slaapzalen. Voor het vervoer van en naar de werkplaats moesten ze 200 euro per maand betalen. Ook zij die met de fiets gingen moesten 200 euro betalen. Daarnaast vroeg de beklaagde ook geld voor vervoer naar de winkel (100 euro per maand), vertaalkosten en andere dienstverlening (100 euro per maand). Wilden de werknemers het daaropvolgende jaar terugkomen, dan moesten ze een soort smeergeld betalen van 140 euro per maand. Al bij al hielden de werknemers de helft, zo'n 500 euro, over van hun verdiensten. De werknemers waren ontevreden over hun situatie maar durfden niets te zeggen uit angst voor de beklaagde die afkomstig was uit dezelfde streek als zij. Hun families zouden bedreigd worden als ze niet betaalden.

De beklaagde werd in 2013 al veroordeeld voor de illegale tewerkstelling en verboden arbeidsbemiddeling door het hof van beroep van Antwerpen. In deze zaak werd beklaagde echter vervolgd voor mensenhandel. De rechtbank was van oordeel dat de beklaagde hier vervolgd werd voor andere feiten dan die waarvoor hij in 2013 werd veroordeeld. De rechtbank stelde dan ook dat het *non bis in idem*-beginsel niet geschonden wordt wanneer de bestanddelen van de twee inbreuken niet hetzelfde zijn. Uiteindelijk veroordeelde de rechtbank de beklaagde tot een gevangenisstraf van twee jaar en een geldboete van 49.500 euro. De rechtbank sprak ook een verbeurdverklaring uit van een vermogensvoordeel van 25.000 euro. Myria, dat zich burgerlijke partij stelde in deze zaak, kreeg een symbolische schadevergoeding van één euro.

1.2.3. | Carwash

In een **vonnis van 4 april 2014**[422] veroordeelde de **correctionele rechtbank van Kortrijk** twee broers en hun vennootschap voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting en inbreuken op het Sociaal Strafwetboek.

Tijdens de controle van de sociale inspectie in een carwash vluchtten twee Indiase mannen die er aan het werk waren. Toen ze onderschept werden, bleek dat ze hier in irregulier verblijf waren en geen enkele bron van inkomsten hadden. Een van de slachtoffers zou inwonen bij een van de beklaagden. In ruil hiervoor werkte hij in de carwash en ontving hij een beetje geld, eten en drinken. De rechtbank trok in twijfel of het slachtoffer daar werkelijk woonde

421 Corr. Antwerpen, afdeling Mechelen, MC1 k., 21 januari 2015 (beroep).

422 Corr. West-Vlaanderen, afdeling Kortrijk, 4 april 2014 (definitief).

omdat een huiszoeking daar geen enkele indicatie van gaf. Het andere slachtoffer verklaarde er een drietal dagen per week te werken, waarvoor hij 25 euro per dag ontving. De beklaagden verklaarden dat de slachtoffers veel in de carwash op bezoek kwamen en er vrijwillig werkten. Ze zouden er het beroep leren om, zodra ze een verblijfsrecht in België hadden, er tewerkgesteld te worden.

De rechter oordeelde dat ze tewerkgesteld werden in strijd met de menselijke waardigheid, aangezien ze arbeid verrichtten zonder een echte verloning en waarbij misbruik werd gemaakt van hun kwetsbare toestand. Het feit dat de slachtoffers instemden om onder dergelijke voorwaarden te werken is irrelevant voor de rechtbank. De beklaagden werden ieder veroordeeld tot een gevangenisstraf van twaalf maanden met uitstel en een geldboete van 6.000 euro. De rechtbank sprak ook een verbeurdverklaring uit van 10.000 euro. De vennootschap, waarvan de andere beklaagden zaakvoerder en vennoot waren, werd veroordeeld tot een geldboete van 18.000 euro en ook een verbeurdverklaring van 10.000 euro. Myria, dat zich burgerlijke partij stelde in deze zaak, kreeg een symbolische schadevergoeding van één euro.

1.2.4. | Maneges

Bij twee beslissingen gaat het om maneges.

In een **beslissing van 6 mei 2015**[423] veroordeelde de **correctionele rechtbank van Waals-Brabant** een vrouw die een Braziliaanse werknemer zonder papieren clandestien in haar manege liet werken voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting en voor verschillende inbreuken op het Sociaal Strafwetboek (waaronder het ontbreken van een verzekeringspolis tegen arbeidsongevallen en het niet betalen van het verschuldigde loon). De werknemer was het slachtoffer geworden van een arbeidsongeval (een paard is over zijn been gelopen) en door de letsels als gevolg van het ongeval was hij verschillende keren gehospitaliseerd om chirurgische ingrepen te ondergaan. De rechtbank oordeelde dat er sprake was van werkomstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid aangezien de werknemer het slachtoffer was van een arbeidsongeval en de beklaagde zich totaal niet bekommerde om het lot van haar werknemer. Op de dag van het ongeval had ze de hulpdiensten niet verwittigd en bedacht ze een scenario waarbij ze het arbeidsongeval zou verdoezelen door voor te houden dat het slachtoffer tijdens een verhuis een meubel op zijn been had gekregen. Ze gaf het arbeidsongeval niet aan, stortte het verschuldigde loon niet door en bekommerde zich al helemaal niet om de medische kosten waaraan de werknemer door het ongeval was blootgesteld, terwijl hij bovendien geen enkele sociale dekking had. Ze zette hem ook snel buiten, ook al kon hij zich amper verplaatsen.

De beklaagde werd veroordeeld tot één jaar gevangenis en een boete van 12.000 euro met uitstel voor de totaliteit van de gevangenisstraf en voor de helft voor de boete. De werknemer die zich burgerlijke partij had gesteld, kreeg een provisionele som van 1.000 euro toegekend.

In een andere zaak, die al in een vorig verslag aan bod is gekomen[424], moest het **hof van beroep van Luik** in een **arrest van 26 juni 2014**[425] vaststellen dat de feiten waren verjaard. In die zaak werden een tiental beklaagden vervolgd voor verschillende inbreuken (valsheid in geschrifte, valsheid in de jaarrekeningen van bedrijven, criminele organisatie, geen aangifte tot faillietverklaring, het niet-naleven van de wettelijke verplichtingen inzake fiscale aangelegenheden en RSZ-bijdragen, de verduistering van bedrijfsactiva, witwassen, het misbruik van vennootschapsgoederen, oplichting en inbreuken op het Sociaal Strafrecht). Twee beklaagden werden daarnaast vervolgd voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting van drie onwettig verblijvende Braziliaanse werknemers. Ze hadden die werknemers onder de dekmantel van een bedrijf in dienst genomen en onderdak geboden, om ze in hun manege tewerk te stellen. In eerste aanleg had de correctionele rechtbank van Luik hen daarvoor veroordeeld[426]. In beroep stelde het hof vast dat deze tenlastelegging, net zoals de meeste anderen, verjaard was. Op burgerlijk vlak bevestigde het hof het vonnis voor wat de burgerlijke partijstelling van de twee uitgebuite Braziliaanse werknemers betrof, omdat het van oordeel was dat zowel de feiten van mensenhandel als de inbreuken op het Sociaal Strafrecht bewezen waren. Ze vorderden een schadevergoeding die overeenkwam met de niet-betaling van hun loon (12.711,77 euro voor de ene werknemer en 27.082,86 euro voor de andere).

1.2.5. | Exotische winkels

In een **beslissing van 19 februari 2015** veroordeelde de **Franstalige correctionele rechtbank van Brussel**[427] een Belg van Pakistaanse afkomst voor inbreuken op het Sociaal Strafrecht omwille van verschillende werknemers die hij

423 Corr. Waals-Brabant, 6 mei 2015, 6de k. (definitief).

424 Jaarverslag Mensenhandel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, p. 77.
425 Luik, 26 juni 2014, 6de k. (cassatieberoep aangetekend).
426 Corr. Liège, 26 maart 2013, 14de K., beschikbaar op www.myria.be
427 Corr. Brussel Franstalig, 19 februari 2015 (definitief).

in zijn winkels tewerkstelde. De rechtbank sprak hem wel vrij voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting tegenover een Indiër die in zijn winkel werkte. De beklaagde had hem twee jaar tewerkgesteld en zou hem slechts twee keer 500 euro hebben betaald om twaalf à veertien uur per dag te werken. De werknemer zou in een kamer op de eerste verdieping, net boven de winkel zijn gehuisvest. Verwarming was er niet en op de grond lagen alleen een tapijt en een deken. Hij zou geen enkele dag verlof hebben gehad.

Volgens de rechtbank kon weliswaar worden aangetoond (onder meer op basis van een getuigenverklaring) dat de werknemer door de beklaagde was tewerkgesteld, er kon echter niet met zekerheid worden vastgesteld dat de werknemer moest werken in omstandigheden die in strijd waren met de menselijke waardigheid. In het dossier stonden behalve de verklaringen van de werknemer geen objectieve elementen, er was geen huisbezoek uitgevoerd die de beschrijving van het onderkomen had kunnen objectiveren en de werknemer had de confrontatie met zijn werkgever, die de geloofwaardigheid van zijn beweringen had kunnen staven, geweigerd.

De rechtbank herzag dan ook bij verstek de beslissing van **3 april 2014**[428], waarin de beklaagde ook was veroordeeld voor mensenhandel. Hij moest de burgerlijke partij ook een materiële schadevergoeding van 29.480 euro en een morele schadevergoeding van 5.000 euro betalen[429].

Begrip werving

In een **vonnis van 14 januari 2013**[430] had de **correctionele rechtbank van Luik** een beklaagde en zijn vennootschappen, rechtspersonen, veroordeeld voor mensenhandel en tal van inbreuken op het Sociaal Strafrecht. Hij buitte verschillende vreemde werknemers uit in zijn exotische winkels. In een **arrest van 8 mei 2014**[431] bevestigde het **Hof van Beroep van Luik** de veroordeling in eerste aanleg. Volgens het hof was er wel degelijk sprake van werkomstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid: de werknemers presteerden meer uren dan was aangegeven, als die al waren aangegeven; het uurloon was belachelijk laag en de werkplaats voldeed niet aan de door de sociale wetgeving bepaalde normen (geen sanitair, geen refter, geen lunchpauze …). Bovendien hadden de werknemers richtlijnen gekregen in geval van controle, werden ze via camerabewaking permanent gecontroleerd en werden ze zonder vooropzeg ontslagen. De totale controle van de beklaagde bleek ook uit het feit dat hij bepaalde werknemers onderdak bood en dat hij persoonlijk hun administratieve formaliteiten regelde, zogezegd om hun verblijf te regulariseren.

Het hof wees erop dat in tegenstelling tot wat de beklaagde beweerde, mensenhandel niet beperkt blijft tot situaties waarin de werknemer van zijn vrijheid of papieren wordt beroofd.

Verder stelde het hof dat het werven in een normale betekenis moest worden begrepen en dat daaraan is voldaan zodra de beklaagden werknemers in dienst nemen om gebruik te maken van hun werkkracht.

Het hof kende de burgerlijke partij 500 euro morele schadevergoeding toe en een provisionele som van 2.500 euro voor de materiële schade, en deed voor het overige nog geen uitspraak in afwachting van een meer preciezere en gedetailleerde berekening van die schade.

De veroordeelde beklaagde tekende tegen deze beslissing **Cassatieberoep** aan. Als eiser in Cassatie voerde hij als enige middel artikel 433*quinquies* van het Strafwetboek aan.

Enerzijds had hij kritiek op de interpretatie die het hof van beroep van Luik gaf aan het materiële element van de tenlastelegging mensenhandel bepaald door artikel 433*quinquies*, §1, 3° van het Strafwetboek. Hij voerde aan dat volgens deze bepaling, de term 'werven' een actieve aanpak impliceert van diegene die een werknemer in dienst neemt. In dat geval zouden de werknemers zich echter op eigen initiatief hebben aangeboden. Anderzijds hield het bestreden arrest volgens hem geen enkele rekening met het bestaan van een bijzonder opzet, een moreel element dat voor de inbreuk is vereist.

Het **Hof van Cassatie**[432] volgde hem daar niet in. Wat het materiële element van de inbreuk betreft, wees het hof erop dat "bij ontstentenis van een wettelijke definitie of van uitleg in de voorbereidende werkzaamheden, de term werving in zijn normale betekenis dient te worden begrepen. Die houdt niet in dat de aangeworven persoon daartoe moet worden aangezocht." Volgens het hof van beroep had de beklaagde de betroffen werknemers evenwel gerekruteerd om van hun werkkracht gebruik te maken. Het Hof van Cassatie oordeelde bijgevolg dat het arrest zijn beslissing wettelijk rechtvaardigde en verwierp dan ook het middel.

428 Corr. Brussel Franstalig, donderdag 3 april 2014 (definitief).
429 Aangezien de beklaagde alleen beroep aantekende voor de straf, zijn de burgerlijke maatregelen van het getroffen vonnis bij verstek definitief.
430 Corr. Luik, 14 januari 2013, beschikbaar op www.myria.be.
431 Luik, 8 mei 2014, 6de k. (cassatieberoep aangetekend).
432 Cassatie, 8 oktober 2014, nr. P. 14.0955.F Over dit arrest, zie Ch.-E. CLESSE, "Le recrutement : une action active ou passive", noot onder Cass., 8 oktober 2014, *R.D.P. C.*, 2015, pp. 695-701.

Volgens het Hof van Cassatie heeft het hof van beroep in hoofde van de eiser (beklaagde) wel degelijk het bestaan vastgesteld van het door artikel 433*quinquies*, §1, 3° van het Strafwetboek vereiste moreel element. Het hof van beroep had immers de motivering van de eerste rechter overgenomen die erop wees dat het werk was uitgevoerd in omstandigheden die in strijd waren met de menselijke waardigheid. Het hof voegde eraan toe dat de eiser bewust en geïnformeerd had beslist een aantal werknemers in die omstandigheden aan het werk te zetten. Het hof van beroep rechtvaardigde zijn beslissing dus wettelijk. Het Hof van Cassatie verwierp daarom ook op dit punt het aangehaalde middel.

1.2.6. | Drukkerij

In een **beslissing van 11 februari 2015** veroordeelde de **Franstalige correctionele rechtbank van Brussel**[433] een beklaagde, die verschillende onwettig verblijvende Marokkaanse onderdanen in zijn drukkerij uitbuitte, bij verstek voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting en verschillende inbreuken op het Sociaal Strafrecht. Een aantal van hen verbleef in een opvangcentrum voor asielzoekers. De werkuren en het werkritme waren afstompend (zeven dagen op zeven en tien à veertien uur per dag), het loon belachelijk (vijf euro per uur) en ze waren ter plaatse gehuisvest in zeer precaire omstandigheden (op kartons). De werknemers waren opgesloten in het atelier, een buitenzicht hadden ze niet en ze werden beledigd en bedreigd. De burgerlijke partijen kregen aanzienlijke materiële (tussen 6.000 en 13.000 euro) en morele schadevergoedingen (3.000 euro elk) toegekend.

1.2.7. | Slagerij

In een zaak van een superette en een slagerij wijzigde het **hof van beroep van Luik** in een **arrest van 12 maart 2015**[434] het door de correctionele rechtbank van Luik in eerste aanleg uitgesproken vonnis.[435] In deze zaak ging het om de uitbuiting door een zaakvoerder van verschillende Algerijnse en Tunesische werknemers die niet waren aangegeven bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) en die geen wettelijke Belgische verblijfsdocumenten hadden. Als tegenprestatie voor het geleverde werk kregen ze volgens de betrokken werknemer niet meer dan een belofte op aanwerving die hun regularisatieaanvraag moest ondersteunen, een belachelijke vergoeding, of soms zelfs niet meer dan wat eten. Ze leverende hun prestaties bovendien meestal 's nachts in een vuile en gevaarlijke omgeving (elektrische installatie die niet conform en een echt gevaar was, aanwezigheid van massaal veel gasflessen, schrijnend gebrek aan hygiëne).

Vaste werkuren waren er niet en de beklaagde had alle werknemers richtlijnen gegeven in geval van controle op de werkvloer. Het uurloon lag ver onder het wettelijk bepaalde minimumloon en sommigen kregen er zelfs geen. De werknemers werkten 's nachts om controles te vermijden en moesten soms gedurende twaalf uur werken; ze werden pas definitief aangeworven na een proefperiode van enkele dagen, zonder enige garantie op loon of op een job. Bovendien kregen ze niet de nodige zorgen wanneer ze op het werk een letsel opliepen.

In tegenstelling tot de rechtbank van eerste aanleg, die alle tenlasteleggingen, waaronder mensenhandel, als bewezen achtte, sprak het hof de beklaagde vrij voor de tenlastelegging mensenhandel en veroordeelde hij hem enkel voor de inbreuken op het Sociaal Strafrecht. Zo meende het hof dat de omstandigheid dat er geen enkele arbeidsovereenkomst was ondertekend, dat er geen werkuren waren, dat het loonbarema lager lag dan het wettelijke barema en dat de werkgever in geval van arbeidsongeval niet de nodige zorgen toediende, niet voldoende waren om de tenlastelegging mensenhandel te rechtvaardigen.

Uit het strafdossier bleek dat de werknemers konden gaan en staan waar ze wilden, niet ter plaatse logeerden, niet was aangetoond dat de werknemers morele druk hadden ondergaan, noch dat ze van hun identiteitsdocumenten waren beroofd.

Bijgevolg verklaarde het hof zich onbevoegd om uitspraak te doen over de vordering van de burgerlijke partij voor zover die was gebaseerd op de tenlastelegging mensenhandel. Het hof verklaarde die ongegrond voor zover die was gebaseerd op de tenlastelegging van tewerkstelling van vreemdelingen zonder verblijfsvergunning, zonder oorzakelijk verband tussen het feit van de tewerkstelling van de werknemer in irregulier verblijf en het feit dat hem geen passende verloning was uitbetaald.

---

433 Corr. Brussel Franstalig, 11 februari 2015, 49ste k. (verzet behandeld in september 2015).

434 Luik, 12 maart 2015, 6de k. (burgerlijke partij heeft cassatieberoep aangetekend).

435 Corr. Luik, 2 september 2013,14de k.; beschikbaar op www.myria.be; zie Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, p. 116.

1.2.8. | Huishoudelijk werk

In een zaak van een gearrangeerd huwelijk[436] en huishoudelijk werk achtten zowel de correctionele rechtbank van Charleroi als het hof van beroep van Bergen de tenlastelegging mensenhandel met het oog op economische uitbuiting niet bewezen.

De beklaagden, een Servisch koppel, werden alleen vervolgd voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting. Ze werden ervan beschuldigd hun minderjarige schoondochter te hebben uitgebuit door haar huishoudtaken bij hen thuis te laten uitvoeren. Die laatste had zich burgerlijke partij gesteld.

Uit de uitleg van de feiten in het vonnis in eerste aanleg bleek dat de burgerlijke partij was gehuwd met de zoon van de beklaagden, die met zijn familie in België woonde. Dankzij dit huwelijk kon ze ontsnappen aan een bijzonder hard leven aangezien haar moeder haar verplichtte te gaan bedelen. Ze was volgens de lokale gebruiken reeds twee of drie keer uitgehuwelijkt en haar schoonvader verplichtte haar tot seksuele relaties en betastingen. Het huwelijk met de zoon van de beklaagden leek gearrangeerd door de beklaagden en de moeder van de burgerlijke partij. Er was trouwens een bijzondere toelating voor nodig aangezien ze minderjarig was.

In zijn **vonnis van 13 oktober 2014** oordeelde de **correctionele rechtbank van Charleroi**[437] dat de echtheid van de feiten van uitbuiting niet door elementen uit het dossier kon worden aangetoond. Het klopte dat de burgerlijke partij bepaalde huishoudelijke taken moest uitvoeren maar ze was niet verplicht alle huishoudelijke taken te doen en haar schoonmoeder werkte misschien wel evenveel als zij. De rechtbank wees er echter op dat mannen cultureel gesproken dan wel mogen vrijgesteld zijn van huishoudelijk taken, maar dat hoefde daarom nog niet te betekenen dat de burgerlijke partij als slaaf van de familie mocht worden ingezet.

Vreemd genoeg beschouwde de rechtbank het feit dat ze niet alleen het huis uit ging, dat ze niet over haar paspoort beschikte en dat ze niet op school was ingeschreven (net zo min als de andere kinderen van beklaagden) als niet relevant. De rechtbank vond het verder ook niet bepalend dat ze door haar echtgenoot werd geslagen.

Volgens de rechtbank ontbrak ook het moreel element van de mensenhandel: ook al stond vast dat de omstandigheden waarin de burgerlijke partij was gehuisvest in strijd waren met de menselijke waardigheid, toch was daarom niet aangetoond dat ze was gehuisvest om door de familie te worden uitgebuit, terwijl het bijzonder opzet voor de tenlastelegging was vereist. De beklaagden en hun vier kinderen behandelden haar als jonge persoon, schoondochter en echtgenote. De beklaagden bleven erbij nooit te hebben beseft haar te hebben mishandeld, of zelfs te hebben uitgebuit. De rechtbank gaf wel toe dat heel wat gedragingen en uitspraken van de beklaagden en hun familie, en ook de manier waarop ze was uitgehuwelijkt, choqueren of zelfs verontwaardiging oproepen, en dat het mogelijk was dat de beklaagden van de noodsituatie van de burgerlijke partij hadden geprofiteerd om haar naar België te brengen met de bedoeling haar huishoudelijke taken te laten uitvoeren. Toch was de rechtbank van oordeel dat het dossier niet aantoonde dat ze gedwongen aan het werk was gezet, noch dat de beklaagden daarop uit waren geweest door haar uit Servië te laten overkomen en hier te huisvesten. Overwegende dat er twijfel bestond over zowel het materiële als het morele element van de inbreuk, sprak de rechtbank de beklaagden vrij.

In beroep bevestigde het **hof van beroep van Bergen** in een **arrest van 24 februari 2015**[438] de vrijspraak uit eerste aanleg voor mensenhandel.

Volgens het hof bleek niet onmiddellijk dat de beklaagden het huwelijk van hun zoon met de burgerlijke partij hadden aangemoedigd en dat ze haar vervolgens naar België hadden laten overkomen om haar hier te huisvesten en haar werk te laten uitvoeren dat in strijd is met de menselijke waardigheid. Het hof wees er nog op dat het feit dat ze door haar schoonfamilie in de gaten werd gehouden, niet wil zeggen dat ze thuis was opgesloten. Verder werd erop gewezen dat de jonge vrouw naar de politie had kunnen gaan aangezien ze een tiental dagen alleen was gebleven toen haar schoonfamilie naar Servië was teruggekeerd.

Het hof meende dat het bewijs van de materiële en morele elementen van mensenhandel niet was geleverd en sprak de beklaagden vrij op basis van het voordeel van de twijfel.

1.2.9. | Voetbal

De **Franstalige correctionele rechtbank van Brussel** behandelde **op 7 april 2014**[439] een zaak over jonge Afrikaanse voetballers. Verschillende beklaagden worden vervolgd voor tal van tenlasteleggingen en twee daarvan

436 Zie ook deel 1, hoofstuk 1.
437 Corr. Henegouwen, afdeling Charleroi, 13 oktober 2014, 10de k.
438 Bergen, 24 februari 2015, 3de k.
439 Corr. Brussel Franstalig, 7 april 2014, 61ste k. (beroep).

(een is voorzitter van een Brusselse voetbalclub) onder meer voor mensenhandel en mensensmokkel. Samen met de andere beklaagden werden die laatsten ook vervolgd voor tal van tenlasteleggingen inzake valsheid in geschrifte en gebruik van valse stukken. Een andere verdachte, een gemeentelijk ambtenaar, werd vervolgd voor hulp bij irregulier verblijf en om bedrieglijk bewijzen van inschrijving in het vreemdelingenregister (BIVR) te hebben opgesteld.

De twee belangrijkste beklaagden werden ervan beschuldigd misbruik te hebben gemaakt van de situatie van jonge Afrikaanse voetballers die hier irregulier verbleven. Ze zouden ook attesten van inschrijving in het vreemdelingenregister hebben nagemaakt om ze te kunnen aansluiten bij de Koninklijke Belgische Voetbalbond (KBVB). Die voetballers hadden de bedragen die hen waren beloofd en verschuldigd nooit gekregen. Wanneer ze gekwetst waren kregen ze bovendien de ziekenhuiskosten niet terugbetaald, terwijl hun club daarvoor vergoed werd door de Bond. Soms werden ze ook door een van de beklaagden beledigd.

De rechtbank veroordeelde hen voor zowel mensensmokkel als mensenhandel.

De tenlastelegging mensensmokkel achtte de rechtbank bewezen. Uit het dossier bleek immers niet met zekerheid dat de spelers wiens administratieve toestand onwettig was minder werden betaald dan de anderen wiens administratieve toestand wel wettig was. Toch stond vast dat de hoofdbeklaagden de spelers die ze zouden aanwerven en die niet over geldige documenten beschikten, voorhielden dat ze identiteitsdocumenten zouden krijgen en dat hun verblijfssituatie zou geregulariseerd worden. Dit gebeurde echter nooit. De enige opgemaakte identiteitsdocumenten waren vals en dienden alleen om de spelers aan te sluiten bij de KBVB. Bovendien behandelden ze die spelers als uitschot omdat ze wisten dat ze gezien hun situatie niet zouden durven reageren. Op die manier maakten ze het verblijf van die voetballers in België wel degelijk mogelijk. Door bovendien spelers aan te werven van wie ze dachten dat ze de ploeg konden helpen om wedstrijden te winnen, hadden de beklaagden de intentie om er een rechtstreeks of onrechtstreeks vermogensvoordeel uit te halen.

Ook de tenlastelegging mensenhandel achtte de rechtbank bewezen: de beklaagden hadden voetballers tewerkgesteld in omstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid, in die mate zelf dat ze in het ziekenhuis sociaal en financieel aan hun lot werden overgelaten toen ze gekwetst waren, terwijl de voetballers ervan uitgingen dat alle zorgverlening gedekt was. Bovendien behandelden ze hen op een arrogante manier.

Ook de tenlastelegging valsheid in geschrifte en gebruik van valse stukken werd tegen hen aangenomen.

De beklaagde gemeenteambtenaar werd ook veroordeeld voor de meeste tenlasteleggingen tegen hem. De hulp bij het onwettig verblijf verklaarde de rechtbank als bewezen: door zijn betrokkenheid bij de valse stukken had hij verschillende buitenlandse onderdanen het verblijf in België vergemakkelijkt.

Aangezien de redelijke termijn was verstreken, werd tegenover bepaalde beklaagden een eenvoudige schuldigverklaring uitgesproken en tegenover anderen een opschorting van de uitspraak van veroordeling.

De rechtbank verwierp de vordering om een materiële schadevergoeding van een van de voetballers omdat het ontvangen van een loon uit zwart werk een onrechtmatig voordeel is, waardoor het geen aanleiding kan geven tot vergoeding.[440] De rechtbank baseerde zich op een beslissing van de correctionele rechtbank van Charleroi om erop te wijzen dat het slachtoffer zijn van mensenhandel geen wettig karakter geeft aan het verrichte werk, en dus ook geen legitimiteit aan zijn vordering. In casu wist de burgerlijke partij dat ze hier irregulier was, ook al hoopte zij dat de beklaagden haar geldige documenten zouden bezorgen.

1.3. | Uitbuiting van de bedelarij

In een **vonnis van 3 maart 2015** veroordeelde de **Nederlandstalige correctionele rechtbank van Brussel**[441] vier beklaagden voor mensenhandel wegens uitbuiting van de bedelarij. De vier Roemeense beklaagden vormden één familie, die de bedelarij van Roemeense landgenoten met een fysieke handicap organiseerde en uitbuitte. Door middel van observaties werd hun modus operandi aan het licht gebracht. De beklaagden en de slachtoffers begaven zich naar een drukke en publieke plaats. Ze hielden de slachtoffers vanop een zitbank of tram- en bushalte constant in het oog. De slachtoffers

440 Volgens een arrest van het Hof van Cassatie van 15 mei 2004. Zie wat dit punt betreft Ch.-E. CLESSE, *La traite des êtres humains, Droit belge éclairé des législations française, luxembourgeoise et suisse*, Bruxelles, Larcier, 2013, pp. 745-751.

441 Corr. Brussel. Nederlandstalig, 60ste k., 3 maart 2015 (bij verstek).

gingen af en toe naar de beklaagden om discreet hun inkomsten af te geven. In ruil kregen ze dan soms iets te eten of te drinken. Ze woonden in erbarmelijke omstandigheden in bij de daders. Daarnaast zouden de beklaagden vanuit Roemenië andere bedelaars naar hier hebben gehaald. Die werden door hun andere familieleden uitgebuit.

De vier daders werden bij verstek allen tot een gevangenisstraf van vijf jaar veroordeeld. Daarnaast kregen ze een geldboete opgelegd en werden ze uit hun rechten ontzet. De rechtbank sprak ook een effectieve verbeurdverklaring uit voor 39.868 euro. Dat is het bedrag dat de familie op vijftien maanden met de bedelarij zou verdiend hebben. Myria, dat zich burgerlijke partij stelde in deze zaak, kreeg een symbolische schadevergoeding van één euro.

2. MENSENSMOKKEL

Mensensmokkel langs de E40

De voorbije jaren stelde Myria zich burgerlijke partij in verschillende dossiers waarbij de feiten van mensensmokkel zich voornamelijk op de parkings langs de E40 afspeelden. De smokkelaars maakten allen gebruik van vrachtwagens om slachtoffers, al dan niet 'met garantie', meestal naar het Verenigd Koninkrijk te smokkelen. We bekijken hieronder achtereenvolgens de smokkelactiviteiten van Iraakse, Afghaanse en Iraakse-Iraanse en Indiase smokkelbendes die allemaal langs de E40 opereerden.

Gewelddadige Iraakse smokkelbende

In een **vonnis van 27 juni 2012**[442] veroordeelde de **correctionele rechtbank van Brussel** een Iraakse bende voor mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. De rechter sprak zware en effectieve gevangenisstraffen uit, onder meer door te verwijzen naar het extreem gewelddadig karakter van de smokkelbende. De hoofdbeklaagden kregen gevangenisstraffen tussen negen en twaalf jaar. Een van de beklaagden werd ook vervolgd voor poging tot opzettelijke doding van enkele politieagenten maar werd daarvoor vrijgesproken.

De zaak heeft betrekking op mensenmokkel georganiseerd door een samenwerkende groep Koerden. Ze gebruikten een vrij klassieke modus operandi: personen in irregulier verblijf van allerlei herkomst, waaronder kinderen, werden 's nachts op vrachtwagens richting het Verenigd Koninkrijk gezet. In afwachting daarvan werden ze onder meer in *safehouses* ondergebracht. Ze organiseerden transporten 'met garantie' en 'zonder garantie'. De transporten met garantie waren dubbel zo duur als de transporten zonder garantie. Bij de gewone transporten werden de slachtoffers op vrachtwagens gezet op verschillende snelwegparkings in het land zoals in Groot-Bijgaarden, Wetteren, Drongen … In tegenstelling tot in andere dossiers opereerden deze mensensmokkelaars ook vanop de parking van Westkerke. Omdat er weinig tot geen faciliteiten zijn op deze parking, werden er in de maïsvelden rond de parking tenten neergezet om aan de smokkelaars en slachtoffers onderdak te bieden.

Voor de transporten met garantie deed de organisatie beroep op een andere smokkelbende, die opereerde vanuit Nederland. De eerste smokkelbende bracht de slachtoffers naar De Panne, waar ze werden overgedragen aan de andere bende. Die laatste bracht hen dan naar Calais, waar de vrachtwagenchauffeur hen opwachtte. De slachtoffers werden vervolgens verstopt in de slaapcabine van de vrachtwagenchauffeur. Er werden ook slachtoffers in koelcontainers verstopt. Ze liepen het risico te stikken omdat de lucht daarin na enige tijd opraakt. Er werd niet alleen geweld gebruikt tegen de slachtoffers maar ook tegen toevallige passanten die in de weg liepen, en tegenover de politie.

In deze zaak kunnen dus twee grote groepen worden onderscheiden: enerzijds de groep rond de eerste beklaagde en anderzijds de groep rond de tweede beklaagde. Ze opereerden onafhankelijk van elkaar maar werkten wel nauw samen en er was ook onderling personeelsverloop. De smokkelslachtoffers werden via diverse kanalen aangeleverd. Elke leverancier had zijn eigen structuur en gebruikte zijn eigen *safehouses*.

De rechter in eerste aanleg sprak gevangenisstraffen uit tussen 3,5 en 12 jaar en legde geldboetes op tot 55.000 euro. Myria, dat zich burgerlijke partij stelde kreeg een symbolische euro schadevergoeding.

Het **hof van beroep van Brussel**[443] bevestigde het vonnis maar bracht enkele wijzigingen aan. Ook de gevangenisstraffen werden gemilderd. Zo kreeg de hoofdbeklaagde die in eerste aanleg tot 12 jaar was veroordeeld, in beroep een straf van zeven jaar opgelegd

442 Corr. Brussel, 27 juni 2012.

443 Brussel, 16 januari 2013, 13de k.

Afghaanse smokkelbendes

In een **vonnis van 19 juni 2013**[444] veroordeelde de **correctionele rechtbank van Gent** drie Afghaanse beklaagden, waarvan één bij verstek voor mensensmokkel met verzwarende omstandigheden.

Uit veel afgeluisterde telefoongesprekken bleek dat de beklaagden zich schuldig hadden gemaakt aan mensensmokkel. Ze lieten verschillende personen in irregulier verblijf, onder meer onderdanen uit Sri Lanka, Afghanistan en Iran, naar Gent komen, om hen vervolgens naar Drongen te sturen, van waaruit zij onder meer naar Groot-Brittannië werden gebracht. De mensen moesten zich daarbij in plastic folie hullen.

De eerste beklaagde, die op het ogenblik van de feiten vermoedelijk net meerderjarig was, vervulde een belangrijke rol bij het realiseren van verschillende transporten van personen met onder meer als bestemming het Verenigd Koninkrijk. Hij speelde een prominente rol bij de georganiseerde mensensmokkel. Zo gaf hij instructies over het aantal personen die vervoerd konden worden, hoe en hoeveel er betaald moest worden en de praktische uitwerking van de transporten. De rechter veroordeelde hem tot vijf jaar gevangenisstraf waarvan een deel met uitstel en een geldboete van 12.000 euro.

De tweede beklaagde fungeerde als chauffeur. Hij was goed op de hoogte van de personen die werden getransporteerd en had ook een belangrijk aandeel bij het realiseren van de mensensmokkel. Hij werd veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf waarvan een deel met uitstel en een geldboete van 6.000 euro.

Ook de derde beklaagde werd schuldig bevonden aan medewerking aan de georganiseerde mensensmokkel. Hij werd bij verstek veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf waarvan een deel met uitstel en een geldboete van 6.000 euro.

De rechtbank sprak een totale bijzondere verbeurdverklaring uit van 19.900 euro. Myria, dat zich burgerlijke stelde in deze zaak, kreeg 500 euro toegewezen.

Op **27 oktober 2014** veroordeelde ook de **correctionele rechtbank van Antwerpen**[445] een Afghaanse bende voor mensensmokkel met verzwarende omstandigheden, door onder meer de smokkel van minderjarigen, en dit in het kader van een criminele organisatie. Uit het gerechtelijk onderzoek bleek dat hoofdzakelijk Afghaanse smokkelaars landgenoten via België en Frankrijk naar het Groot-Brittannië smokkelden. Hierbij werden de slachtoffers naar de parking van Drongen gebracht waar ze op een vrachtwagen werden gezet richting Groot-Brittannië. Andere slachtoffers werden naar de Panne geleid, om vandaar naar Calais te worden gebracht waar de smokkelaars hen op vrachtwagens eveneens naar Groot-Brittannië zetten. Uit de telefoontap bleek dat er zich ook minderjarigen onder de slachtoffers bevonden, soms zelfs peuters. Ook bleek uit de telefoontap dat de beklaagden niet handelden uit liefdadigheid maar uit puur en snel geldgewin. Er werden gelden betaald via het ondergrondse betalingssysteem. De familieleden van de slachtoffers stelden geld ter beschikking in België, Londen, Afghanistan of Pakistan. Ze maakten gebruik van een wederzijdse vertrouwenspersoon, die het geld pas vrijgaf eens het transport was gelukt.

Tussen de verschillende leden van de bende bestond een uitgebreide taakverdeling. Enkele leden organiseerden het transport. Zij hadden de buitenlandse contacten met de familieleden van de gesmokkelden en/of regelden de financiële kant van de smokkelactiviteiten. Anderen leverden slechts hand- en spandiensten. Het doel van de organisatie was grootschalige internationale mensensmokkel, waarbij mensen van onder meer Afghaanse en Iraanse origine via een aantal Europese landen naar Groot-Brittannië werden gesmokkeld. De organisatie gebruikte specifieke middelen zoals listige kunstgrepen en bedreigingen. Ze schuwden ook geen geweld. Zo dreigden ze onder meer met fysiek geweld als de slachtoffers niet konden of niet wilden betalen. De rechtbank oordeelde dan ook dat het ontegensprekelijk vaststaat dat er sprake is van een criminele organisatie.

De rechter sprak gevangenisstraffen uit tussen één en vijf jaar en legde geldboetes op tot 30.000 euro.

Iraakse-Iraanse mensensmokkelbende

In een zaak met een Iraaks-Iraans smokkelbende, waarin Myria zich burgerlijke partij stelde, veroordeelde de rechter, zowel in **eerste aanleg**[446] als **in beroep**[447], de bende voor mensensmokkel met verzwarende omstandigheden en het vormen van een criminele organisatie. De feiten kwamen aan het licht via voorverkenningen, contra-observaties en telefoontaps.

De rechter stelde dat het om een gestructureerd netwerk ging, duurzaam in de tijd en waarbij de mensensmokkel goed georganiseerd was. Het verenigingsobjectief

444 Corr. Gent, 19 juni 2013, 19de k. (definitief).
445 Corr. Antwerpen, afdeling Antwerpen, 27 oktober 2014, AC4 k. (definitief).
446 Corr. West-Vlaanderen, afdeling Brugge, 2 april 2014, 17de k.
447 Gent, 21 oktober 2014, 6de k.

was het bekomen van een flagrant wederrechtelijk vermogensvoordeel, waarvoor allerlei malafide technieken werden gebruikt. De bende opereerde langs de parkings van de E40 en in de kusthavens. Ze schuwden geen geweld en uit het onderzoek bleek dat er duidelijk sprake was van een machtsstrijd tussen de organisaties van mensensmokkel, die opereerden vanuit wat ze zelf "deze jungle" noemden.

Ze brachten de slachtoffers, onder meer afkomstig uit Afghanistan, Syrië, Turkije en Iran, met bestelwagens naar de parkings om ze daar in vrachtwagens te zetten met oog op een transport naar Engeland. Ze verzorgden dit transport met en zonder garantie. Een transport met garantie kostte 7.000 à 8.000 euro. Zonder tussen 1.500 en 2.000 euro. Onder de slachtoffers waren ook gezinnen met minderjarige kinderen en zwangere vrouwen.[448] Zo zouden 10% van de slachtoffers kinderen geweest zijn. Ze werden louter als koopwaar gezien waardoor er ook roekeloos werd omgegaan met hun veiligheid. Zo werd er bijvoorbeeld transport geregeld in koelwagens.

De beklaagden waren niet aan hun proefstuk toe. Een van hen was in Frankrijk al veroordeeld voor gelijkaardige feiten, zij het onder een andere naam. Hij werd alom gevreesd en beslechtte zijn conflicten met vuurwapens. Een andere was zelf ooit slachtoffer van mensensmokkel.[449] Dit was volgens de rechter geen excuus. Integendeel: als voormalig slachtoffer van mensensmokkel is de beklaagde het beste geplaatst om te weten hoe het voelt in mensonterende omstandigheden als vee te worden verhandeld.

De correctionele rechter sprak gevangenisstraffen uit tussen twee en acht jaar en geldboetes tussen 6.000 en 24.000 euro. Er werden ook bijzondere verbeurdverklaringen opgelegd tot 30.000 euro. Het hof van beroep van Gent bevestigde deze straffen. Myria, dat zich burgerlijke partij stelde, kreeg een schadevergoeding van 2.500 euro.

Indiase smokkelbende in nauwe samenwerking met andere smokkelnetwerken

Op **6 november 2013**[450] veroordeelde de **correctionele rechtbank van Brussel** een Indiase bende voor mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. **Het hof van beroep** bevestigde – mits enkele aanpassingen - dit in zijn **arrest van 12 maart 2014**[451].

In deze zaak ging het om georganiseerde mensensmokkel binnen het Indiase en Iraaks-Koerdische milieu. Het onderzoek werd opgestart na de interceptie van een aantal Indiërs ter hoogte van de parking van Groot-Bijgaarden en leidde naar een Indiase organisatie die transporten voor mensen zonder verblijf regelden naar het Verenigd Koninkrijk. De transporten werden hoofdzakelijk 'met garantie' georganiseerd.

De slachtoffers waren voornamelijk Indiase mannen. Toch waren er ook geregeld minderjarigen onder de slachtoffers. De Indiase organisatie maakte gebruik van verschillende routes. Zo liep een van de routes via Nederland naar het Verenigd Koninkrijk. In Nederland werden de slachtoffers in de koffer van een wagen gestopt, om dan het schip naar Schotland te nemen. Daar werden ze opgevangen door een lid van de organisatie.

Een tweede route verliep via een Indiase organisatie, waarbij de leider vanuit het Verenigd Koninkrijk opereerde. De passagiers werden opgehaald in Vilvoorde. Veel slachtoffers verbleven rond de Sikhtempel. Overdag konden ze terecht in de tempel, 's nachts sliepen ze in een loods nabij die tempel. Ze werden overgebracht naar vrachtwagens, waarvan de chauffeur op de hoogte was van het smokkeltraject, en maakte met hem de overtocht naar het Verenigd Koninkrijk.

Een derde route verliep via een vanuit Frankrijk opererende Afghaans-Koerdische organisatie, die zowel op Belgisch als op Frans grondgebied verbleef. De slachtoffers namen de trein vanuit Brussel naar De Panne, waar ze de bus naar Duinkerke namen. Vandaar gingen ze te voet naar Téteghem. Daar verbleven ze in een kamp, de zogenaamde jungle[452], tot ze door leden van de Koerdische organisatie werden opgehaald met bestelwagens met Britse nummerplaten. Hiermee reden ze terug naar België, naar parkings langs de E40, waar ze in vrachtwagens naar het Verenigd Koninkrijk werden gestoken.

De vierde route werd georganiseerd door een persoon van Russische origine, in samenwerking met een Litouwse organisatie waarvan de chauffeurs met kennis van zaken de slachtoffers laten plaatsnemen in een vrachtwagen om hen naar het Verenigd Koninkrijk te smokkelen.

De rechter in eerste aanleg sprak gevangenisstraffen uit

448 Zie ook dit deel, hoofdstuk 3, punt.2.2.
449 *Ibid.*, punt 2.1.
450 Corr. Brussel, 6 november 2013.
451 Brussel, 12 maart 2014, 13k.
452 Dit kamp kwam ook al aan bod in andere dossiers, zie bijvoorbeeld Iraakse-Iraanse mensensmokkelbende langs de E-40.

tussen drie en zes jaar en legde geldboetes op tussen 6.000 en 30.000 euro. Myria, dat zich burgerlijke partij stelde in deze zaak, kreeg een symbolische schadevergoeding van één euro. Het hof van beroep bracht een mindering in de bestraffing van bepaalde beklaagden, door onder meer uitstel te verlenen.

Mensensmokkel via schijnhuwelijken

In een **arrest van 15 mei 2014** bevestigde het **Hof van beroep van Antwerpen**[453], de uitspraak van de **correctionele rechtbank van Hasselt**[454], die de twee beklaagden eerder veroordeelde voor mensensmokkel met verzwarende omstandigheden.

De beklaagden smokkelden via schijnhuwelijken Indiase mannen naar België. De slachtoffers betaalden hiervoor grote bedragen, rond de 15.000 euro. Sommige slachtoffers konden op legale wijze naar België komen omdat ze door het schijnhuwelijk reeds over geldige papieren beschikten. Voor andere slachtoffers zou een huwelijk in België worden georganiseerd. De slachtofferverklaringen speelden een belangrijk rol in de bewijsvoering.

Een van de slachtoffers, die via een schijnhuwelijk een verblijf had kunnen bekomen, werkte ook enkele maanden in de nachtwinkel van de beklaagden maar werd hiervoor nooit betaald. De beklaagden hadden die constructie opgezet om misbruik te maken van de situatie en te profiteren van het slachtoffer door hem enkele maanden uit te buiten. Wanneer het slachtoffer zijn loon opeiste kreeg hij hiervoor van de beklaagde drie voorwaarden opgelegd:

- Zolang hij officieel gehuwd was, moest hij zijn volledig loon afstaan;
- Na drie jaar moest hij scheiden en opnieuw een schijnhuwelijk aangaan met een meisje dat door de beklaagde zou worden uitgekozen en dat geld zou moeten afstaan aan de beklaagde;
- Hij mocht zijn familie niet contacteren en geen geld opsturen.

De beklaagden werden veroordeeld tot gevangenisstraffen van respectievelijk 18 maanden en twee jaar en geldboetes van 27.500 euro.

Mensensmokkel via schijnhuwelijken

Op **31 maart 2015**[455] veroordeelde de **correctionele rechtbank van Antwerpen** een Iraanse man voor mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. Drie slachtoffers in het slachtofferstatuut mensenhandel[456], van wie de verklaringen een belangrijke rol speelden in de bewijsvoering, stelden zich burgerlijke partij.

De rechter oordeelde dat de constitutieve elementen van het misdrijf mensensmokkel aanwezig waren. De slachtoffers verlieten hun land om door te reizen naar hun einddoel in België, zonder in andere landen van doorkomst asiel aan te vragen. Ze reisden zonder de vereiste documenten door de Europese Unie, die ze via Griekenland waren binnen gekomen. Ze gebruikten valse documenten die ze van de beklaagde en zijn handlangers hadden kregen. Op basis van de verklaringen van de slachtoffers kon de rechter vaststellen dat de beklaagde handelde uit puur en snel geldgewin. Zo betaalde een van de slachtoffers 16.500 euro voor zijn reis aan de beklaagde. Hij spiegelde zijn slachtoffers voor dat hij hen zou kunnen helpen om een verblijfsvergunning te bekomen. In werkelijkheid hielp hij ze alleen om een asielaanvraag in te dienen, door hen onder meer een fictieve verklaring aan te leren.

De beklaagde beschikte over een volledige netwerk dat hem hielp om de slachtoffers vanuit Iran, via Turkije, Griekenland, Italië en Frankrijk uiteindelijk België binnen te smokkelen. Deze tussenpersonen verleenden onderdak, transport en valse identiteitsdocumenten. Dit werd ook bevestigd in de verklaringen van de slachtoffers die getuigden dat ze door verschillende personen werden begeleid. Die personen stonden onder meer vanuit Istanboel en Athene in contact met de beklaagde.

De rechter veroordeelde de beklaagde tot een gevangenisstraf van veertig maanden en een geldboete van 5.500 euro. Aan iedere burgerlijke partijen moest de beklaagde een forfaitaire schadevergoeding van 2.500 euro betalen voor materiële en morele schade.

Verstekelingen

In een **vonnis van de correctionele rechtbank van Gent**[457] werden vier van de vijf beklaagden veroordeeld voor mensensmokkel met verzwarende omstandigheden.

453 Antwerpen, 15 mei 2014, 14de k.
454 Corr. Hasselt, 25 oktober 2013. Payoke en drie slachtoffers hadden zich burgerlijke partij gesteld in deze zaak.
455 Corr. Antwerpen, afdeling Antwerpen, 31 maart 2015, AC4 k. (bij verstek).
456 Het slachtofferstatuut mensenhandel kan ook toegekend worden aan slachtoffers van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden.
457 Corr. Gent, 19 juni 2013, 19de k. (definitief).

De Iraakse bende maakte zich op georganiseerde wijze schuldig aan mensensmokkel en bracht personen in onwettig verblijf in België over naar Engeland of andere Europese landen. Het maximaal economische profijt stond hierbij centraal.[458]

De feiten kwamen in januari 2012 aan het licht toen twee verstekelingen werden aangetroffen bij de overtocht van een schip vanuit Gent naar Zweden. Zij werden ontdekt doordat twee matrozen op het schip klopgeluiden hoorden vanuit een trailer met Engelse nummerplaat. Uit het verhoor met de verstekelingen bleek dat zij met hulp van de beklaagden op de vrachtwagen waren gezet met de bedoeling om hen naar Engeland te smokkelen. Een van de slachtoffers verklaarde dat hij 1.500 euro had betaald om naar Engeland te kunnen gaan maar dat hij op de verkeerde vrachtwagen was gezet.

Verder telefonieonderzoek bracht de activiteiten in kaart. Zo gaf een van de beklaagden advies over de te volgen routes en strategieën. Hij ging ook actief op zoek naar contactpersonen in Engeland (waaronder zijn eigen broer) die een rol konden spelen in de organisatie, zoals vrachtwagenchauffeurs of mensen die geld in bewaring konden nemen na een geslaagd transport. In zijn fruitwinkel werden mensen ondergebracht voordat zij werden getransporteerd, verzamelden de verschillende mensen zich die betrokken waren bij de mensensmokkel of werd er geld ondergebracht.

De rechter stelde dat "mensensmokkel moet omschreven worden als een irreguliere vorm van reisbemiddeling, waarbij iemand uit winstbejag behulpzaam is om een persoon in onwettig verblijf het grondgebied van een welbepaalde staat te laten betreden". De rechtbank verduidelijkte dat onder 'binnenkomen, doorreizen of verblijven' het volgende kan worden begrepen: "het uitlokken van de komst van de vreemdeling naar België, het regelen van het transport om het land binnen te komen, het verzorgen van het transport binnen het rijk, het verschaffen van valse identiteitsdocumenten, het tewerkstellen van de vreemdeling, het opvangen van de vreemdeling in *safehouses*, etc."

De beklaagden maakten ook misbruik van de kwetsbare positie van hun slachtoffers. Op dit punt preciseert de rechter dat misbruik niet noodzakelijkerwijze impliceert dat er gebruik werd gemaakt van enig fysiek of moreel geweld. Het kan zich ook veel subtieler voordoen. Het feit dat de vreemdeling het misbruik tolereert, betekent niet dat de handeling haar onrechtmatig karakter verliest. Het verduren van deze toestand zal immers meestal enkel te wijten zijn aan de angst en de kwetsbare positie waarin de verstekeling verkeert.

Vier van de vijf beklaagden werden veroordeeld tot celstraffen van vier tot vijf jaar, waarvan een deel met uitstel. De rechter legde ook geldboetes op van 6.000 euro. Myria, dat zich burgerlijke partij stelde, kreeg 500 euro.

Albanese smokkelbende

In een vonnis van 25 november 2013[459], later bevestigd door het **Hof van Beroep van Brussel in een arrest van 18 juni 2014**[460] wordt een Albanese bende veroordeeld voor mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. De bende smokkelde op regelmatige basis vreemdelingen zonder verblijf, Albanese landgenoten en minderjarigen, via de tussenkomst van een andere smokkelbende, naar Groot-Brittannië. Myria stelde zich burgerlijke partij in deze zaak.[461]

Deze zaak startte in januari 2013, toen vijf Indiërs werden aangetroffen in een koelwagen op de parking in Groot-Bijgaarden. De politie trof er ook drie Albanezen aan. Verder onderzoek toonde aan dat het ging om een mensensmokkelnetwerk binnen het Albanese milieu. De vier beklaagden baatten een eigensoortig 'reisbureau' uit. Hun Albanese 'klanten' kwamen via de luchthaven van Charleroi of het Zuidstation op legale manier aan in Brussel en werden er opgevangen door de organisatie van de beklaagden[461bis]. In tegenstelling tot Indiase of Afghaanse smokkelaars, die gebruik maken van *safehouses*, maakten de beklaagden gebruik van hotels in Brussel. De slachtoffers betaalden zelf de kosten van hun verblijf.

De beklaagden werden gecontacteerd door familieleden uit Albanië. Zij regelden het transport en de te betalen prijs, die schommelde tussen 3.000 tot 5.000 euro. De smokkelaars hielden tussen 1.300 en 1.400 euro voor zichzelf over. Na betaling werd contact opgenomen met Koerdische smokkelaars die instonden voor de eigenlijke overtocht naar Engeland. De slachtoffers werden opgehaald door de Koerdische bende in een café in Brussel, die hen naar de parking voerde om daar de

458 Zie ook dit deel, hoofdstuk 2, punt 2.3.

459 Corr. Brussel, 25 november 2013.

460 Brussel, 18 juni 2014.

461 Zie ook dit deel, hoofdstuk 2, punt 2.1.

461 bis Sinds 15 december 2010 hebben onderdanen van Albanië geen visum meer nodig om de Schengenruimte in te reizen voor maximaal drie maanden. Voorwaarde is wel dat de betrokkenen in het bezit zijn van een biometrisch paspoort (met een chip waarop biometrische gegevens zoals een pasfoto en vingerafdrukken digitaal kunnen worden opgeslagen). Ze kunnen dus op een reguliere wijze naar België reizen. Het Verenigd Koninkrijk is echter geen deel van de Schengenruimte. Om de doorreis naar het Verenigd Koninkrijk mogelijk te maken deden de slachtoffers dus beroep op de smokkelbende.

overstap te maken in vrachtwagens, vaak koelwagens. Was er plaatsgebrek in de vrachtwagens, dan moesten de reizigers per twee in de koffer van een wagen kruipen.

Eens de slachtoffers in de vrachtwagens waren geplaatst, stuurde de Koerdische bende een sms naar de Albanese bende met de nummerplaat van de vrachtwagen en andere gegevens zodat de handlangers in het Verenigd Koninkrijk de juiste vrachtwagen op de juiste plaats konden aantreffen om de slachtoffers te laten uitstappen en verder op te vangen. Gedurende de hele overtocht houden de slachtoffers en de Albanese bende contact. Er werden ook transporten 'met garantie' uitgevoerd. Hierbij was de vrachtwagenchauffeur op de hoogte, waardoor de slaagkansen hoger lagen. De Albanese bende maakte zelf geen gebruik van geweld maar wist dat bende aan wie ze de slachtoffers overdroegen wel gewelddadig was.

Onder de slachtoffers bevonden zich ook heel wat minderjarigen, waaronder heel kleine kinderen. Ook zij werden in koelwagens geplaatst. De slachtoffers klaagden over grote kou, gebrek aan zuurstof, water en eten.[462]

De rechtbank legde gevangenisstraffen op tussen veertien maanden en zeven jaar en geldboetes van 6.000 tot 60.000 euro. Het hof van beroep bevestigde dit vonnis maar verminderde de straf voor de hoofdbeklaagde met één jaar, tot 6 in plaats van 7 jaar.

3. TOEKENNING VAN DE STATUS VAN VLUCHTELING AAN EEN SLACHTOFFER VAN MENSENHANDEL

In een **arrest van 2 juni 2014** heeft de **Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV)**[463] de status van vluchteling toegekend aan de verzoekende partij, een man met de Kameroense nationaliteit, die slachtoffer was van mensenhandel.

Na het overlijden van zijn ouders trekt de verzoekende partij in bij zijn oom. Hij ontdekt dat die betrokken is bij kindersmokkel, samen met andere vooraanstaanden van het dorp, waarvan ook de verzoeker het slachtoffer is. Tijdens zijn verblijf wordt hij verschillende keren geslagen, bedreigd, opgesloten en gedwongen te werken. In 2013 vertelt zijn oom hem dat hij heeft beslist hem het land te doen verlaten zonder verdere uitleg. Daaruit leidt hij af dat hij zal moeten meewerken aan illegale activiteiten. De volgende dag komt een kennis van zijn oom langs om hem mee te nemen. Hij weigert, waarop zijn oom hem een pak slaag geeft. Die laat zijn kennis vervolgens weten dat hij hem binnen de maand zal overtuigen om te luisteren. Uiteindelijk neemt de vriend van zijn oom hem onder invloed van drugs mee naar België. Bij aankomst kan hij vluchten en neemt hij contact op met de Belgische autoriteiten, waar hij een asielaanvraag indient.

In tegenstelling tot de beslissing van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) meent de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV) dat verzoeker deel uitmaakt van een "sociale groep", zoals bepaald door artikel 48/3, § 4, d), van de wet van 15 december 1980, met name die van "personen die slachtoffer zijn van mensenhandel". Bovendien oordeelt de RvV dat de verzoekende partij voldoende heeft aangetoond dat ze, gelet op haar kwetsbaarheid, op het feit dat ze geslagen en opgesloten werd en illegaal vastgehouden zat met medeweten van de politie, in de praktijk onmogelijk bescherming kon vragen aan de Kameroense overheden.

De RvV meent bijgevolg dat de verzoekende partij aantoont dat ze haar land van herkomst heeft verlaten en dat ze er wegblijft uit schrik te worden vervolgd in de zin van artikel 1, sectie A, § 2, van het Verdrag van Genève, en kent haar daarom de status van vluchteling toe.

462 Zie ook dit deel, hoofdstuk 3, punt 2.2.
463 RvV, 2 juni 2014, nr. 125 148.